

Monitoronderzoek

Wachlijsten in het gespecialiseerd onderwijs

Peiling 1, voorjaar 2024

Leonie Middelbeek
Janne de Roode

Inhoudsopgave

1	Compacte weergave van bevindingen	5
	Plaatsingslijst.....	5
	Onderzoekslijst.....	6
	Interesselijst.....	6
2	Aanleiding onderzoek en onderzoeksvragen	7
	2.1 Aanleiding onderzoek	7
	2.2 Onderzoeksvragen.....	7
3	Bevindingen.....	9
	3.1 Respons en representativiteit	10
	Respons	10
	Representativiteit	10
	3.2 Plaatsingslijst	11
	3.2.1 ..Vestigingen met een plaatsingslijst.....	11
	3.2.2 ..Aantal leerlingen op een plaatsingslijst.....	14
	3.2.3 ..Toelaatbaarheidsverklaringen van leerlingen op de plaatsingslijst	16
	3.2.4 ..Voornaamste reden(en) ondersteuningsbehoeften	17
	3.2.5 ..Huidige (onderwijs)plek van leerlingen op een plaatsingslijst	18
	3.2.6 ..Redenen voor het bestaan van de plaatsingslijst.....	19
	3.2.7 ..Verwachte termijn voor plaatsing.....	20
	3.3 Onderzoekslijst	22
	3.3.1 ..Aantal vestigingen met een onderzoekslijst	22
	3.3.2 ..Aantal leerlingen op een onderzoekslijst	25
	3.4 Interesselijst	28
	3.4.1 ..Aantal vestigingen met een interesselijst	28
	3.4.2 ..Aantal leerlingen op een interesselijst.....	31
	3.5 Trends.....	34
Bijlage 1	Onderzoeksverantwoording	35
	Populatie en respons	35
	Representativiteit	37
	De typen wachtlijsten waarop de focus lag	39
Bijlage 2	Overige tabellen en figuren.....	41

1 Compacte weergave van bevindingen

Op dit moment is er in Nederland geen centraal registratiepunt van leerlingen die op een wachtlijst staan in het gespecialiseerd onderwijs. Dat maakt het lastig om zicht te krijgen op de omvang van de wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs. Oberon en Kohnstamm Instituut voeren daarom in de periode van 2024 tot en met 2027 een monitoronderzoek uit. Tweemaal per jaar wordt een vragenlijst uitgezet om zicht te krijgen op de wachtlijsten: in maart/april en in oktober. De eerste peiling vond plaats in april/mei 2024. Op basis van deze peiling schetsen we een beeld van de verschillende typen wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs in het voorjaar van 2024.

Plaatsingslijst

- Het merendeel van de onderwijsvestigingen in het gespecialiseerd onderwijs heeft geen plaatsingslijst. Ruim een kwart van de vestigingen (29%) heeft die wel.
 - Binnen het vso is het percentage vestigingen met een plaatsingslijst het hoogst en binnen het vso het laagst.
 - Als we naar de regio's Passend Onderwijs PO en VO kijken, zien we dat het percentage vestigingen met een plaatsingslijst het hoogst is in regio 24.
- Op de vestigingen met een plaatsingslijst staan gemiddeld 8 leerlingen. Voor de meeste vestigingen geldt dat er op de plaatsingslijst tussen de 1 en 5 leerlingen staan.
 - In het (v)so is het gemiddeld aantal leerlingen op een plaatsingslijst het hoogst. In de andere onderwijssoorten ligt het gemiddelde aantal dichter bij elkaar en rond het overkoepelende gemiddelde.
 - Als we naar de regio's Passend Onderwijs PO en VO kijken, vallen regio's 24 en 28 op. In deze regio's is het gemiddeld aantal leerlingen op een plaatsingslijst het hoogst.
- De bekostigingscategorie van de afgegeven toelaatbaarheidsverklaringen voor cluster 3 en cluster 4 onderwijs aan leerlingen op de plaatsingslijst zijn is in verreweg de meeste gevallen laag.
- De ondersteuningsbehoeften van leerlingen op de plaatsingslijst die het meest genoemd worden (door meer dan de helft van de vestigingen met een plaatsingslijst), zijn autismespectrumstoornis en externaliserende gedragsproblematiek. Andere ondersteuningsbehoeften worden door minder dan de helft van de vestigingen genoemd.
 - Als we kijken naar de verschillen tussen onderwijssoorten valt op dat taalontwikkelingsstoornis in het vso niet genoemd wordt en dat in het so (zeer) moeilijk lerend bijna niet genoemd wordt.
- De huidige verblijfplek van leerlingen op de plaatsingslijst is in ruim 2/3 van de gevallen de school van herkomst. Voor 5% van de leerlingen geldt dat ze thuiszitten zonder onderwijsaanbod. Uitspraken over het aantal leerlingen dat thuiszit zonder onderwijs kunnen niet zonder meer worden gedaan, omdat het niet ondenkbaar is dat leerlingen bij meerdere vestigingen op de plaatsingslijst staan. (Zie ook het kader *Belangrijke notie vooraf* op pagina 8.)

- Gevraagd naar de verwachte termijn waarop leerlingen op hun vestiging geplaatst kunnen worden en daar onderwijs kunnen volgen, wordt voor iets meer dan de helft van de leerlingen aangegeven dat dit binnen 1 en 6 maanden zal zijn, waarvan de helft binnen 1 tot 3 maanden. Voor een tiende van de leerlingen zal dit naar verwachting meer dan 6 maanden duren en is er nog geen uitzicht op een plek.
- Het gebrek aan fysieke ruimte is voor bijna 70% van de vestigingen met een plaatsingslijst (een van) de reden(en) dat ze leerlingen nog geen plek kunnen bieden. Daarnaast speelt op 1/3 van de vestigingen het hebben van onvoldoende onderwijspersoneel als knelpunt. Andere redenen worden minder vaak genoemd.

Onderzoekslijst

- Meer dan de helft van de vestigingen in gespecialiseerd onderwijs heeft geen onderzoekslijst. 43% van de vestigingen heeft die wel.
 - Binnen het sbo is het percentage vestigingen met een onderzoekslijst het hoogst en in het so het laagst.
 - Het percentage vestigingen met een onderzoekslijst ligt in de Passend Onderwijs regio's PO-20 en PO-24/VO-20 en VO-24 met een onderzoekslijst het hoogst. Het percentage is het laagst in regio PO-29/VO-29.
- Het gemiddeld aantal leerlingen op een onderzoekslijst is 11. Op de meeste vestigingen staan 1, 2, 3, 4 of 5 leerlingen op de onderzoekslijst.
 - In het vso staan in vergelijking met de andere onderwijssoorten de meeste leerlingen op een onderzoekslijst.
 - Als we naar de regio's Passend Onderwijs PO en VO kijken, is het aantal leerlingen op de onderzoekslijst het hoogst in regio's 24 en 26.

Interesselijst

- Ruim de helft, namelijk 55%, van de vestigingen in het gespecialiseerd onderwijs geeft aan een interesselijst te hebben.
 - Binnen het (v)so is het percentage vestigingen met een interesselijst het hoogst en in so het laagst.
 - Als we kijken naar het percentage vestigingen met een interesselijst op regionaal niveau, dan valt Passend Onderwijs regio 24 op in zowel het PO als VO. In deze regio ligt het percentage boven de 50%.
- Het gemiddeld aantal leerlingen op een interesselijst is 12. Op de meeste vestigingen staan echter 1, 2, 3, 4 of 5 leerlingen.
 - In het (v)so zijn de lijsten gemiddeld genomen het langst.
 - Het gemiddeld aantal leerlingen op een interesselijst is als het gaat om de regio's Passend Onderwijs PO en VO het hoogst in de regio's 26 en 28.

2 Aanleiding onderzoek en onderzoeksvragen

Voor u ligt de eerste rapportage van het monitoronderzoek naar de wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs. In dit hoofdstuk schetsen we in het kort de aanleiding voor het onderzoek en presenteren we de onderzoeksvragen die in het monitoronderzoek centraal staan.

2.1 Aanleiding onderzoek

In het najaar van 2020 is in de Tweede Kamer een motie¹ ingediend over de wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs (go). Hierin werd aangekaart dat er signalen waren dat er leerlingen op wachtlijsten stonden voor het speciaal basisonderwijs (sbo) en (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so) en dat deze wachtlijsten niet werden gemonitord. Hierdoor was er geen sprake van een betrouwbaar beeld van de wachtlijsten. In de motie werd de regering verzocht om de wachtlijsten te monitoren en om, in overleg met de schoolbesturen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs, te zoeken naar oplossingen voor leerlingen die op de wachtlijst staan.

In het voor- en najaar van 2023 zijn door Oberon twee flitspeilingen uitgevoerd om een eerste beeld te vormen van de wachtlijsten in het go. De komende jaren wil het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap deze wachtlijsten blijven volgen. Door beter zicht te krijgen op de wachtlijsten wil het ministerie oplossingsrichtingen verkennen om de wachtlijsten aan te pakken.

Oberon en Kohnstamm Instituut voeren het monitoronderzoek naar de wachtlijsten in het go in de periode van 2024 tot en met 2027 uit. Tweemaal per jaar wordt een vragenlijst uitgezet om zicht te krijgen op de wachtlijsten: in maart/april en in oktober. (Gezien het startmoment van het onderzoek vond de eerste peiling in het voorjaar van 2024 eenmalig plaats in april/mei in plaats van maart/april.) Elke onderwijsvestiging die gespecialiseerd onderwijs verzorgt, wordt verzocht om deze vragenlijst in te vullen. Daarnaast worden eenmaal per jaar focusgroepen georganiseerd door de onderzoekers. Daar worden verschillende betrokkenen voor uitgenodigd, met als doel nader zicht te krijgen op oorzaken en mogelijke oplossingen.

2.2 Onderzoeksvragen

In deze eerste peiling van het monitoronderzoek naar de wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

- A. Wat is het actuele beeld van de (verschillende typen) wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs?
 1. Op hoeveel onderwijsvestigingen bestaan er wachtlijsten waarop leerlingen staan?
 2. Hoeveel leerlingen staan er gemiddeld genomen op een plaatsingslijst van een onderwijsvestiging?
 3. Hoelang duurt het voordat leerlingen die op een plaatsingslijst staan, kunnen worden geplaatst op een onderwijsvestiging in het go?

¹ [Kamerstuk 31497, nr. 377 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)

4. Welke ondersteuningsbehoeften hebben de leerlingen die op een plaatsingslijst staan van onderwijsvestigingen in het go?
 5. Waar bevinden leerlingen zich die op een plaatsingslijst staan gedurende de periode dat zij nog niet kunnen worden geplaatst?
 6. Hoe is de verhouding van afgegeven toelaatbaarheidsverklaringen per bekostigingscategorie van de leerlingen die op een plaatsingslijst staan van onderwijsvestigingen voor cluster 3 of 4?
 7. In hoeverre verschillen de antwoorden op bovenstaande vragen naargelang de regio waarin onderwijsvestigingen staan en de onderwijssoort?
- B. Wat zijn de belangrijkste oorzaken van het ontstaan van de (verschillende typen) wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs?

Bij de volgende peiling komen naast bovenstaande vragen, de volgende vragen aan bod:

- C. Op welke manier vindt de registratie van wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs plaats en in hoeverre vindt communicatie hierover plaats tussen de onderwijsvestigingen, hun schoolbesturen en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs?
- D. Hoe ontwikkelen de verschillende typen wachtlijsten zich in de periode van 2024 tot en met 2027?
- E. Welke oplossingen om wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs te verminderen en/of te voorkomen lijken het meest kansrijk?

In deze rapportage richten we ons op onderzoeksvragen A en B: de actuele stand van de wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs en de belangrijkste oorzaken van het ontstaan van de wachtlijsten. Dat doen we op basis van de reacties op de vragenlijst die is uitgezet in april/mei 2024. Voor de onderzoeksverantwoording verwijzen we naar Bijlage 1. In het volgende hoofdstuk beschrijven we de bevindingen uit de eerste peiling.

3 Bevindingen

In dit hoofdstuk presenteren we de bevindingen van de eerste peiling. We schetsen een beeld van de wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs op basis van de reacties op de vragenlijst die is uitgezet in april/mei 2024. We besteden daarbij achtereenvolgens aandacht aan:

- De respons en representativiteit;
- De plaatsingslijst;
- De onderzoekslijst;
- De interesselijst.

Waar mogelijk² vergelijken we of bevindingen overeenkomen dan wel verschillen voor de verschillende onderwijssoorten en regio's Passend Onderwijs PO en Passend Onderwijs VO.³

Belangrijke noties vooraf

Op dit moment is er in Nederland geen centraal registratiepunt van leerlingen die op een wachtlijst staan in het gespecialiseerd onderwijs. Om een beeld te schetsen van de wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs baseren we ons daarom op de informatie die de onderwijsvestigingen met ons delen over de wachtlijsten die zij hebben.

Op basis van de informatie die de onderwijsvestigingen met ons delen, is het niet mogelijk om uitspraken te doen over het totaal aantal leerlingen dat in Nederland op een wachtlijst staat. Het optellen van het aantal leerlingen op de wachtlijsten zoals doorgegeven door de onderwijsvestigingen is volgens ons niet passend. Uit eerder onderzoek weten we namelijk dat wanneer er een plek voor een leerling plek in het sbo of (v)so wordt gezocht, deze leerling op de wachtlijst van meerdere go-vestigingen kan worden geplaatst. Het optellen van het aantal leerlingen dat op de wachtlijst van elk van de go-vestigingen staat, zou hierdoor tot een overschatting van het aantal leerlingen op een wachtlijst kunnen leiden. Tegelijkertijd weten we dat het risico van onderschatting op de loer ligt. Uit de flitspeiling in het najaar van 2023 wordt namelijk duidelijk dat vestigingen leerlingen niet altijd registreren op een wachtlijst als zij deze niet kunnen plaatsen of wanneer zij deze leerlingen doorverwijzen naar andere go-vestigingen, ondanks de zorgplicht die een school bij aanmelding formeel gezien heeft.

Aanvullend is het van belang om te noemen dat het hebben van een wachtlijst niet betekent dat een vestiging überhaupt geen plek meer heeft voor leerlingen. Het kunnen plaatsen van een leerling op school is namelijk afhankelijk van onderwijs- en ondersteuningsbehoeften enerzijds en het onderwijs- en ondersteuningsaanbod anderzijds. Het kan dus zo zijn dat in een bepaald leerjaar geen plek meer is, maar in een ander leerjaar wel.

² De mogelijkheid om een uitsplitsing van onderwijssoorten en regio's te maken is afhankelijk van de responsgroep die in een analyse mee wordt genomen. Naarmate die groep kleiner wordt, worden analyse-uitkomsten sneller herleidbaar naar individuele vestigingen. Indien dit het geval is, zullen analyse-uitkomsten niet worden verwerkt in de rapportage.

³ We rapporteren zowel over de regio's Passend Onderwijs PO als over de regio's Passend Onderwijs VO omdat deze regio's, hoewel grotendeels vergelijkbaar, niet volledig overeenkomen.

3.1 Respons en representativiteit

Respons

In totaal hebben 352 van de 875 vestigingen gereageerd op de vragenlijst. Daarmee is een responspercentage van 40% behaald. We hebben ook per onderwijssoort gekeken wat de responspercentages waren, zie tabel A1 in Bijlage 1, en naar de responspercentages per regio Passend Onderwijs PO en Passend Onderwijs VO, zie tabellen A2 en A3 in Bijlage 1.

Als we kijken naar de responspercentages voor de verschillende onderwijssoorten, zien we dat de respons en het responspercentage voor cluster 1 erg laag is. Daarom is telefonisch navraag gedaan om de non-respons te duiden. Hieruit blijkt dat in cluster 1 onderwijs geen wachtlijsten voorkomen bij de instroom van leerlingen.

Representativiteit

Om te kijken in hoeverre de 352 vestigingen die de vragenlijst invulden representatief zijn voor de vestigingen binnen het gespecialiseerd onderwijs (de populatie), hebben we gekeken naar in hoeverre de responsgroep een goede afspiegeling is van de populatie gelet op het soort onderwijs dat zij verzorgen en de regio's waarbinnen zij vallen.

We hebben gekeken naar in hoeverre de onderwijssoorten binnen de responsgroep in dezelfde mate vertegenwoordigd zijn als binnen de populatie. Dat deden we aan de hand van percentages, zie tabel 1. Deze zijn vergelijkbaar (met afwijkingen van maximaal 2%). (Zie tabel A4 in Bijlage 1 voor de spreiding van onderwijssoorten ook wat betreft de clusters.) We achten de responsgroep voldoende representatief als het gaat om de spreiding van onderwijssoort.

Tabel 1: *Representativiteit als het gaat om spreiding onderwijssoorten*⁴.

	Populatie		Responsgroep	
SBO	270	31%	104	30%
SO	110	13%	52	15%
VSO	83	10%	35	10%
(V)SO	412	47%	161	46%

We hebben de responsgroep ook vergeleken met de populatie gelet op de regio's waarbinnen zij vallen. We keken daarbij naar de volgende vier regio-indelingen:

- Een regionale indeling o.b.v. regio passend onderwijs PO (tabel A5 in Bijlage1)
- Een regionale indeling o.b.v. regio passend onderwijs VO (tabel A6 in Bijlage 1)

Ook als het gaat om de spreiding van vestigingen over de regio's achten we de responsgroep voldoende vergelijkbaar met de populatie (met afwijkingen van maximaal 3%).

⁴ Bij het uitzetten van de vragenlijst hebben we gebruik gemaakt van de openbare gegevens van DUO over onderwijsvestigingen. De vestigingen die zowel so als vso aanbieden, worden hierin als (v)so aangeduid en zijn als zodanig meegenomen in deze peiling.

3.2 Plaatsingslijst

Onderwijsvestigingen in het gespecialiseerd onderwijs hanteren verschillende typen wachtlijsten. Het ministerie van OCW wil graag zicht op de verschillende wachtlijsten. De eerste is de plaatsingslijst.

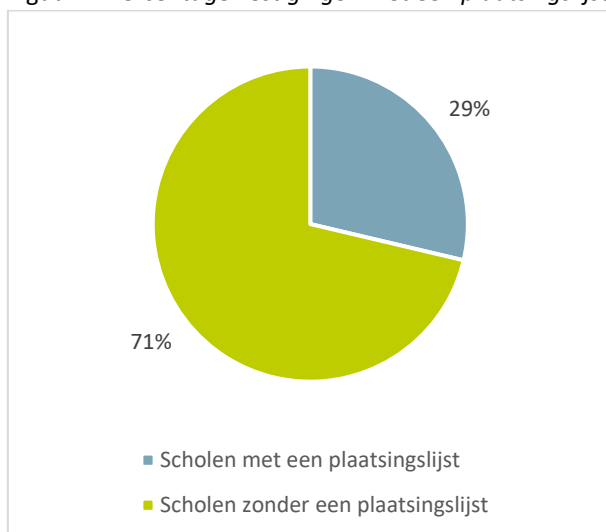
Definitie plaatsingslijst

Op een plaatsingslijst staan leerlingen aan wie een toelaatbaarheidsverklaring is afgegeven (cluster 3 en 4) of voor wie door de Commissie van Onderzoek het recht op toegang tot het gespecialiseerd onderwijs is toegezegd (cluster 1 en 2), maar voor wie nog geen plek is op de school van aanmelding.

3.2.1 Vestigingen met een plaatsingslijst

Van de 352 vestigingen die hebben gereageerd op de vragenlijst, geven 251 vestigingen (71% van de responsgroep) aan dat zij in april/mei 2024 geen plaatsingslijst hebben. 101 vestigingen (29% van de responsgroep) geven aan dat zij in april/mei 2024 wel een plaatsingslijst hebben (zie figuur 1).

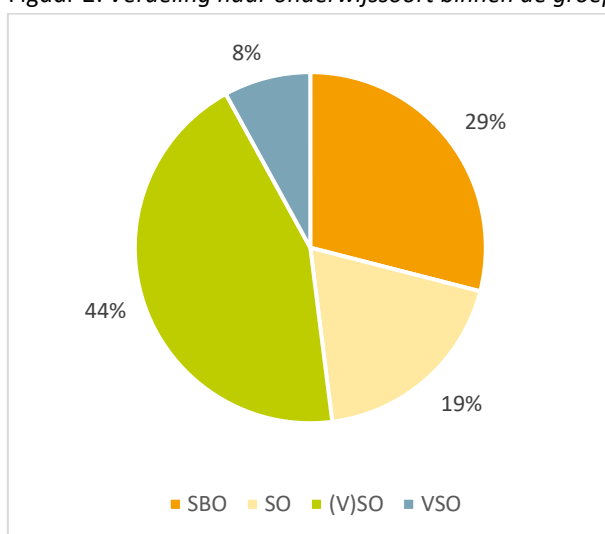
Figuur 1: Percentage vestigingen met een plaatsingslijst (N=352)

Inzoomen op de onderwijssoorten

Als we inzoomen op de groep vestigingen met een plaatsingslijst, zien we dat het grootste deel (44%) van de go-vestigingen met een plaatsingslijst een vestiging voor (v)so is. De groep vestigingen voor sbo is daarna het grootst: van de go-vestigingen met een plaatsingslijst is 29% een sbo vestiging. Het kleinst is de groep vestigingen voor het vso (8%). Zie figuur 2.

Figuur 2: Verdeling naar onderwijssoort binnen de groep vestigingen met een plaatsingslijst (N=101)

Aangezien het totaal aantal vestigingen voor (v)so (412) groter is dan het totaal aantal vestigingen voor sbo (270), so (110) en vso (83) is het niet geheel verassend dat het percentage (v)so-vestigingen binnen de groep vestigingen met een plaatsingslijst het hoogst is. We kijken daarom ook binnen elke onderwijssoort naar het percentage vestigingen met een plaatsingslijst.

In tabel 2 is het percentage vestigingen met een plaatsingslijst voor de responsgroep per onderwijssoort weergegeven. Hierin is te zien dat het percentage vestigingen met een plaatsingslijst in het speciaal onderwijs het hoogst is (37%) en in het voortgezet speciaal onderwijs het laagst (23%). Voor het speciaal basisonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs is het percentage vestigingen met een plaatsingslijst vergelijkbaar, namelijk 28%.

Tabel 2: Percentage vestigingen met een plaatsingslijst per onderwijssoort (N=352)

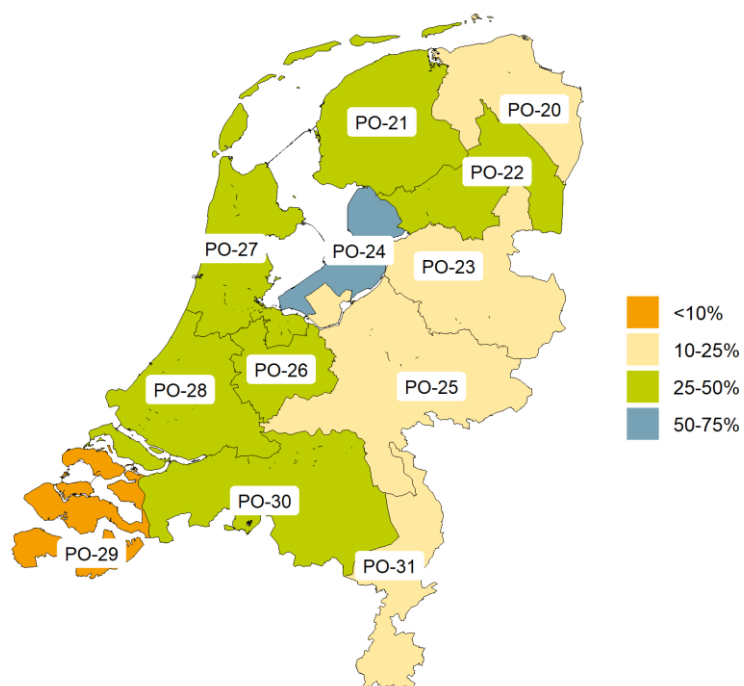
	Respons	Percentage vestigingen van responsgroep met een plaatsingslijst
SBO	104	28%
SO	52	37%
Cluster 2	23	39%
Cluster 3	4	0%
Cluster 4	25	40%
VSO	35	23%
Cluster 2	6	0%
Cluster 3	5	40%
Cluster 4	24	25%
(V)SO	161	28%
Cluster 1	1	0%
Cluster 2	12	17%
Cluster 3	75	25%
Cluster 3/4	2	50%
Cluster 4	71	32%

Inzoomen op de regio's

Daarnaast hebben we gekeken naar het percentage vestigingen met een plaatsingslijst per regio. Voor de regionale indeling hebben we gekeken naar de regio's Passend Onderwijs Primair Onderwijs (hierna: Passend Onderwijs PO) en Passend Onderwijs Voortgezet Onderwijs (hierna: Passend Onderwijs VO)⁵.

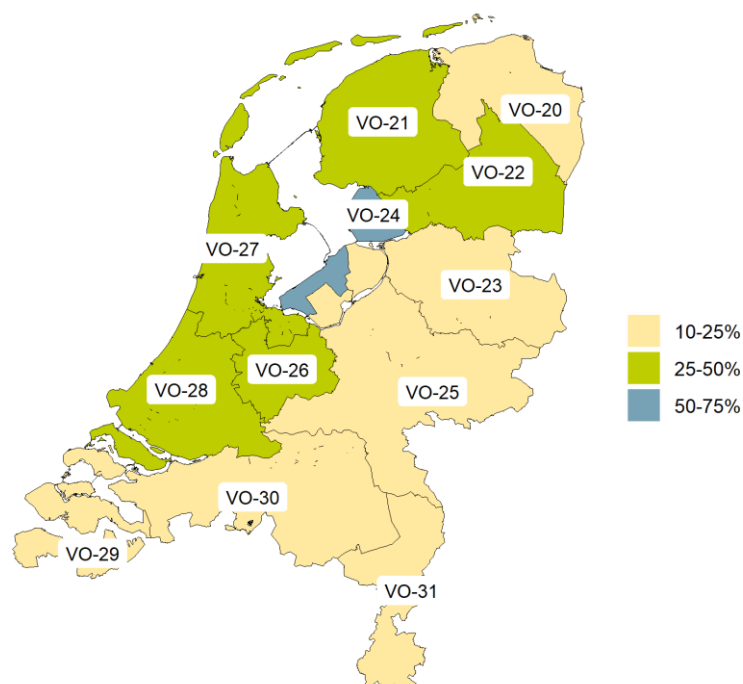
In figuur 3 zijn de regio's Passend Onderwijs PO weergegeven met de range waarbinnen het percentage vestigingen met een plaatsingslijst valt. In figuur 4 is de range voor elke regio Passend Onderwijs VO zichtbaar. In Bijlage 2 tabellen B1 en B2 zijn de exacte percentages van vestigingen met een plaatsingslijst per regio weergegeven.

Figuur 3: Percentage vestigingen met een plaatsingslijst per regio Passend Onderwijs PO

⁵ In Bijlage 1 staat beschreven op basis van welke gegevens tot de volgende regio-indelingen is gekomen.

Figuur 4: Percentage vestigingen met een plaatsingslijst per regio Passend Onderwijs VO

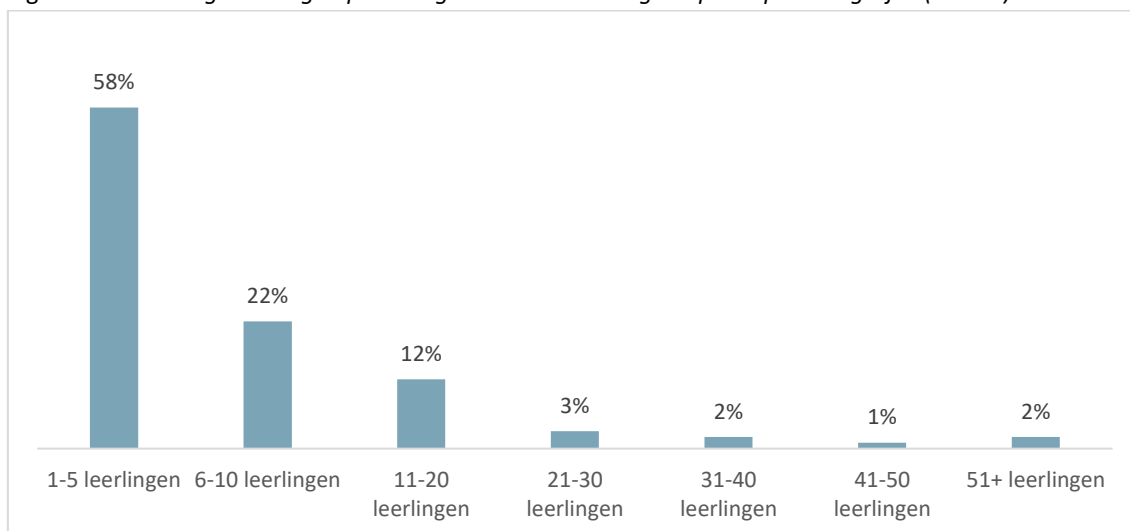

Op basis van de voorgaande figuren is te zien dat regio 24 zowel bij de PO-indeling als bij de VO-indeling procentueel gezien de meeste vestigingen met een plaatsingslijst heeft. Regio 29 in het PO valt ook op. Deze regio heeft procentueel gezien de minste vestigingen met een plaatsingslijst. Voor de overige regio's geldt dat het percentage vestigingen met een plaatsingslijst schommelt tussen de 10 en 50% en meer specifiek (zie tabellen B1 en B2 in Bijlage 2) tussen de 20 en 40%.

3.2.2 Aantal leerlingen op een plaatsingslijst

In de vragenlijst is aan de vestigingen gevraagd hoeveel leerlingen op het moment van invullen (april/mei 2024) op de plaatsingslijst staan. In figuur 5 is weergegeven hoeveel procent van de vestigingen met een plaatsingslijst 1-5 leerlingen, 6-10 leerlingen, 11-20 leerlingen, 21-30 leerlingen etc. op de plaatsingslijst heeft staan. De gegeven antwoorden lopen ver uiteen (van 1 leerling tot aan 80 leerlingen per vestiging). De meeste vestigingen geven aan dat er tussen de 1 en 5 leerlingen op de plaatsingslijst staan. En het gemiddelde aantal leerlingen dat op een plaatsingslijst staat – bij de 101 vestigingen met een plaatsingslijst – is 8 leerlingen per vestiging.

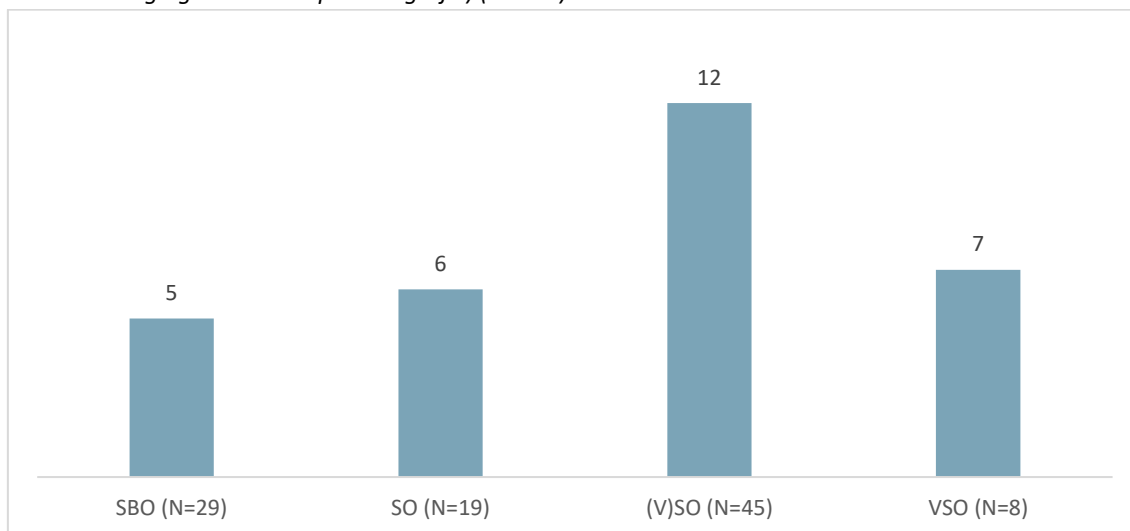
Figuur 5: Percentage vestingen per categorie aantal leerlingen op een plaatsingslijst (N=101)

Inzoomen op de onderwijssoorten

We hebben ook gekeken naar het gemiddelde aantal leerlingen op een plaatsingslijst (voor de vestigingen met een plaatsingslijst) per onderwijssoort. In figuur 6 is het gemiddeld aantal leerlingen op de plaatsingslijst per onderwijssoort weergegeven. In het figuur is te zien dat het gemiddelde aantal leerlingen dat op een plaatsingslijst staat voor het (v)so (met 12) het hoogst is. Voor het sbo, so en vso ligt het gemiddelde aantal leerlingen (met respectievelijk 5, 6 en 7) wat lager en dichter bij elkaar.

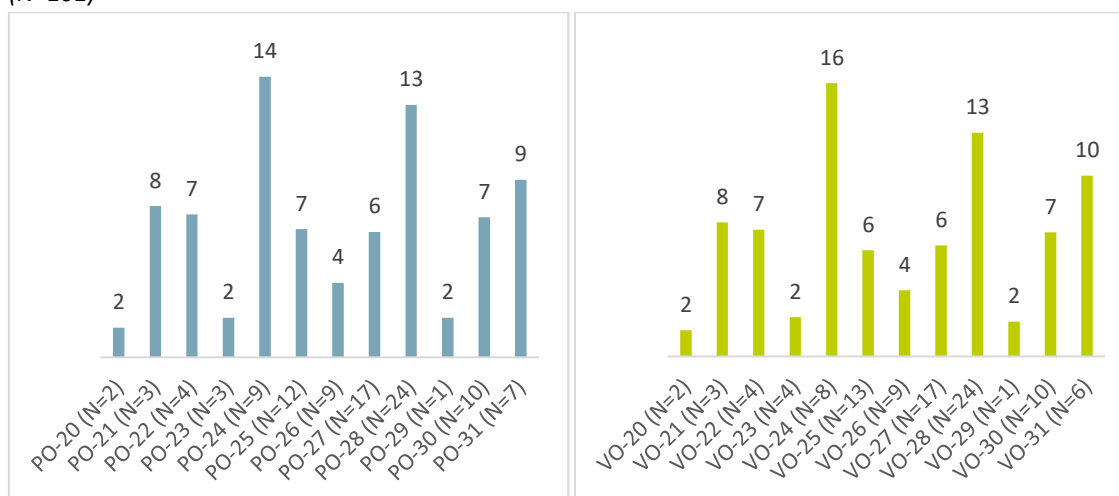
Figuur 6: Gemiddeld aantal leerlingen op de plaatsingslijst weergegeven per onderwijssoort (en alleen voor de vestigingen met een plaatsingslijst) (N=101)

Inzoomen op de regio's

Wanneer we kijken naar het gemiddelde aantal leerlingen op een plaatsingslijst (van de vestigingen met een plaatsingslijst) per regio passend onderwijs, zien we dat zowel in de PO- als de VO-indeling de regio's 24 en 28 opvallen (figuur 7). Het gemiddelde aantal leerlingen op een plaatsingslijst ligt in deze regio's boven het gemiddelde van 8 leerlingen. In de regio's 20, 23 en 29 zien we het tegenovergestelde. Deze regio's vallen op, omdat het gemiddelde aantal leerlingen op de plaatsingslijst, met 2 leerlingen, lager is dan het overall gemiddelde.

Figuur 7: Gemiddeld aantal leerlingen op een plaatsingslijst weergegeven per regio Passend Onderwijs PO (links) en Passend Onderwijs VO (rechts) (en alleen voor de vestigingen met een plaatsingslijst) (N=101)

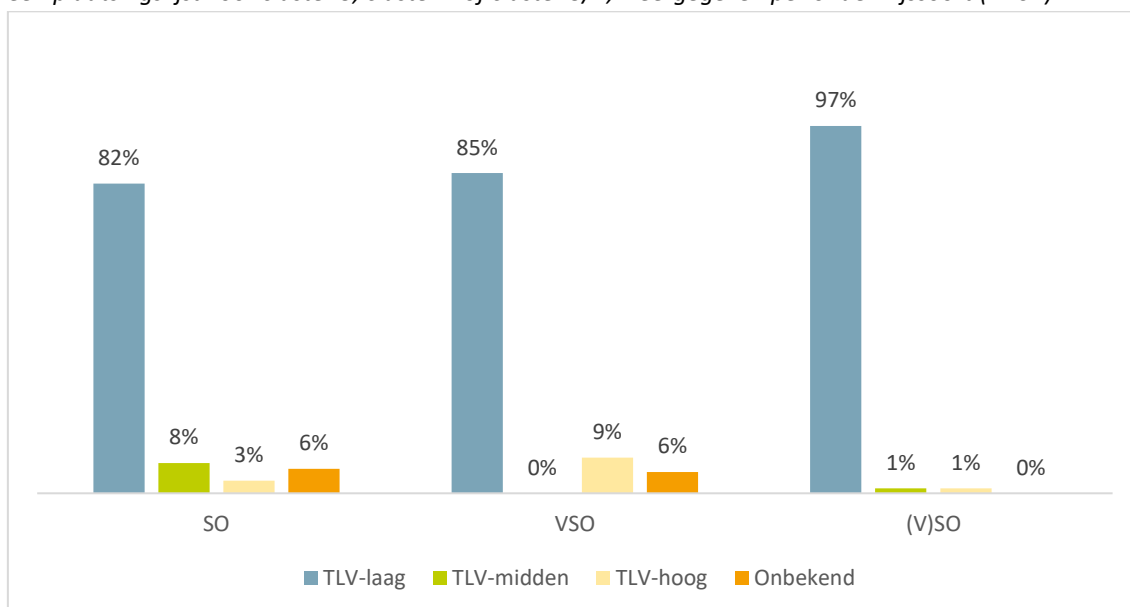

3.2.3 Toelaatbaarheidsverklaringen van leerlingen op de plaatsingslijst

Het gespecialiseerd onderwijs is er voor leerlingen die specialistische of intensieve begeleiding nodig hebben. Er is toestemming nodig voordat kinderen kunnen worden toegelaten in het gespecialiseerd onderwijs. Samenwerkingsverbanden passend onderwijs verlenen deze toestemming aan kinderen met bepaalde ondersteuningsbehoeften door een toelaatbaarheidsverklaring af te geven. Voor kinderen die in aanmerking komen voor cluster 1 en 2 onderwijs is de toegang anders geregeld, via de Commissie van Onderzoek.

In de vragenlijst is aan de vestigingen met een plaatsingslijst gevraagd naar de bekostigingscategorieën van de toelaatbaarheidsverklaringen die zijn afgegeven aan de leerlingen op de plaatsingslijst. De resultaten zijn weergegeven in figuur 8. In dit figuur is te zien dat de laagste bekostigingscategorie het vaakst is toegekend aan de leerlingen op de plaatsingslijst. Dat geldt voor zowel het so, vso als (v)so.

Figuur 8: Verdeling toegekende bekostigingscategorieën toelaatbaarheidsverklaringen van leerlingen op een plaatsingslijst voor cluster 3, cluster 4 of cluster 3/4, weergegeven per onderwijssoort (N=57)⁶

Aangezien het percentage leerlingen dat een tlv midden of hoog toegekend heeft gekregen dusdanig laag is, is een uitsplitsing over regio's niet mogelijk. De aantallen worden bij een uitsplitsing te klein.

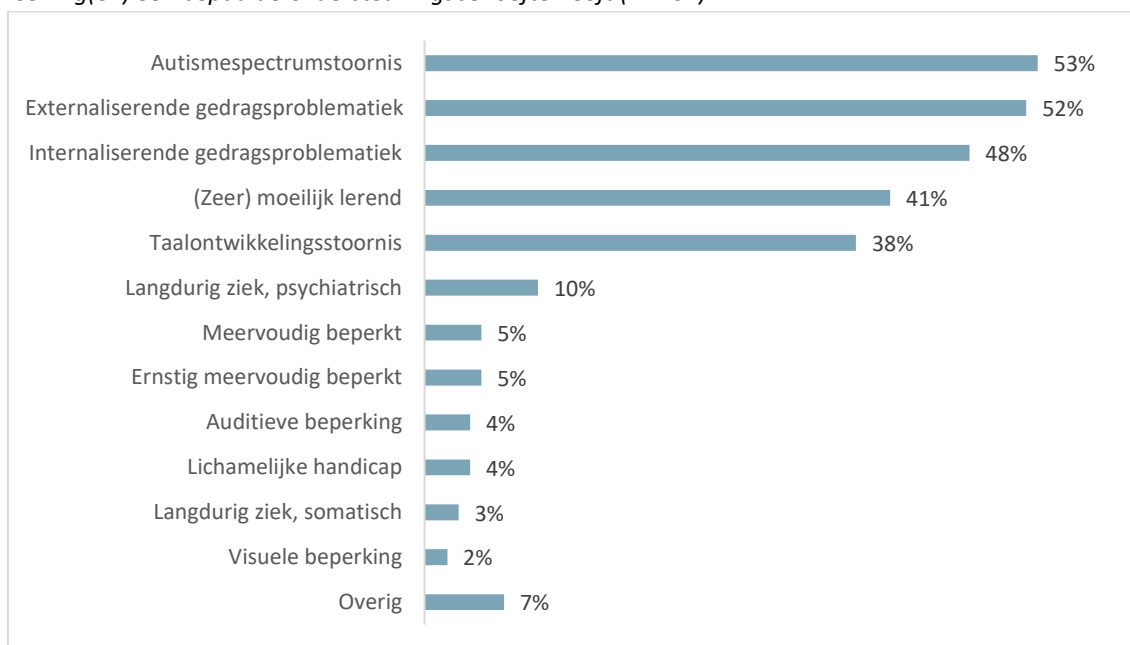
3.2.4 Voornaamste reden(en) ondersteuningsbehoeften

Aan de vestigingen met een plaatsingslijst is ook gevraagd welke ondersteuningsbehoeften de leerlingen op de plaatsingslijst hebben. Aangezien leerlingen meerdere ondersteuningsbehoeften kunnen hebben, konden de vestigingen meerdere antwoorden invullen.

In figuur 9 hebben we per ondersteuningsbehoefte weergegeven hoeveel procent van de vestigingen deze heeft genoemd. Zoals in figuur 9 te zien is, geeft iets meer dan de helft van de vestigingen aan dat een of meerdere leerling(en) te maken heeft/hebben met een autismespectrumstoornis en/of externaliserende gedragsproblematiek. Iets minder dan de helft van de vestigingen benoemt daarnaast dat de leerlingen te maken hebben met internaliserende gedragsproblematiek, (zeer) moeilijk leren en/of een taalontwikkelingsstoornis hebben. Een deel van de vestigingen koos het antwoord 'overig' op de vraag welke ondersteuningsbehoeften er spelen bij leerlingen op de plaatsingslijst. Deze vestigingen geven aan dat de ondersteuningsbehoefte nog onbekend is of dat er sprake is van gehoorproblemen of leerachterstanden.

⁶ De respons van vier vestigingen cluster 3, 4 of 3/4 is niet meegenomen in de analyse van deze vraag, omdat het opgegeven aantal toelaatbaarheidsverklaringen niet overeenkwam met het totaal aantal leerlingen dat op hun plaatsingslijst stond, zoals ze eerder in de vragenlijst vermeldden.

Figuur 9: Het percentage vestigingen met een plaatsingslijst dat aangeeft dat een of meerdere leerling(en) een bepaalde ondersteuningsbehoefte heeft (N=101)

Inzoomen op de onderwijssoorten

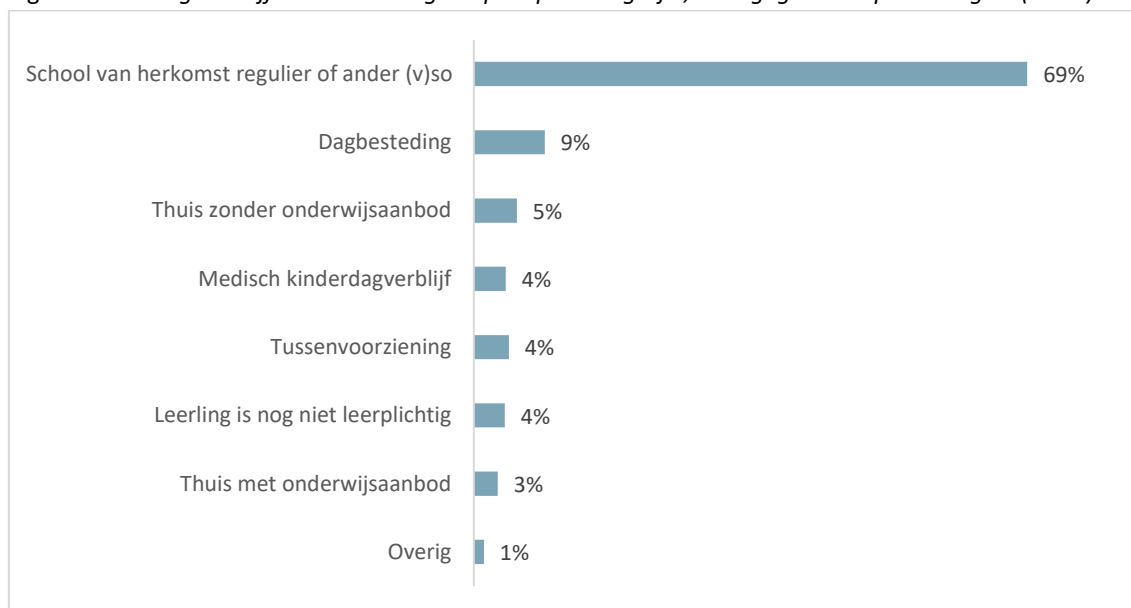
We hebben ook gekeken naar in hoeverre de genoemde ondersteuningsbehoeften anders zijn voor vestigingen afhankelijk van de onderwijssoort. In figuur B3 in Bijlage 2 hebben we per onderwijssoort weergegeven hoeveel procent van de vestigingen elk van de ondersteuningsbehoeften heeft genoemd. Daar is te zien dat de ondersteuningsbehoeften die het vaakst voorkomen in het gespecialiseerd onderwijs in het algemeen ook de ondersteuningsbehoeften die het vaakst voorkomen in elk van de onderwijssoorten. Een uitzondering hierop is de taalontwikkelingsstoornis. Die wordt in het vso niet genoemd door vestigingen met een plaatsingslijst als zijnde ondersteuningsbehoefte van een leerling op de plaatsingslijst. En zeer moeilijk lerend wordt slechts door 1% van de vestigingen in het so genoemd.

3.2.5 Huidige (onderwijs)plek van leerlingen op een plaatsingslijst

In de vragenlijst ging aandacht uit naar de huidige 'verblijfplek' van leerlingen die op een plaatsingslijst staan. We vroegen de vestigingen met een plaatsingslijst om aan te geven waar de leerlingen op de plaatsingslijst zich op het moment van invullen bevonden in de onderwijs-/(zorg)keten.

In figuur 10 is in percentages weergegeven waar de leerlingen die op een plaatsingslijst staan voor het gespecialiseerd onderwijs in april/mei 2024 al dan niet onderwijs volgden. In de figuur is te zien dat veruit de meeste leerlingen op de school van herkomst of een andere (v)so-school verblijven. Daarnaast gaat 9% van de leerlingen op een plaatsingslijst naar dagbesteding, 4% naar een medisch kinderdagverblijf en 4% naar een tussenvoorziening. 8% van de leerlingen op een plaatsingslijst zit thuis, waarvan 3% met onderwijsaanbod en 5% zonder onderwijsaanbod. Tot slot werd voor 1% van de leerlingen op een plaatsingslijst aangegeven dat zij zich elders bevonden dan de gegeven antwoordopties. Uit de toelichting van de vestigingen hierbij maken we op dat deze leerlingen bij andere voorzieningen verblijven, zoals een voorschoolse voorziening, behandelgroepen van zorgaanbieders, combinatiegroepen van behandeling en onderwijs en het kinderdienstencentrum.

Figuur 10: Huidig verblijf van de leerlingen op de plaatsingslijst, weergegeven in percentages⁷ (N=98)

Inzoomen op de onderwijssoorten

Als we kijken naar de verblijfplek van leerlingen die in de verschillende onderwijssoorten op een plaatsingslijst staan – zie tabel B4 in Bijlage 2 – zien we dat in het vso het percentage leerlingen op de school van herkomst nog wat hoger ligt. In het so ligt het percentage net iets lager en zien we dat ongeveer 10% van de leerlingen op de plaatsingslijst momenteel naar een tussenvoorziening gaat.

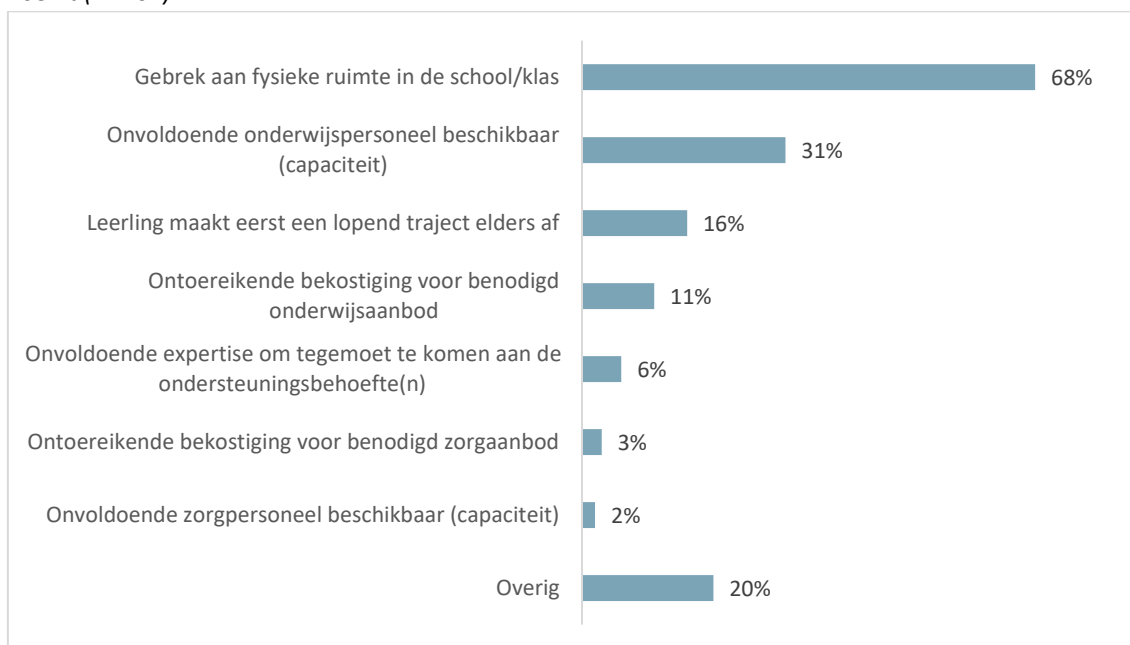
3.2.6 Redenen voor het bestaan van de plaatsingslijst

In de vragenlijst is aan de vestigingen gevraagd om welke redenen er momenteel geen plek is voor de leerlingen die op de plaatsingslijst staan. Hierbij konden de vestigingen meerdere antwoorden kiezen.

In figuur 11 is weergegeven welk deel van de vestigingen met een plaatsingslijst elk van de redenen heeft aangewezen. In de figuur is te zien dat de meeste vestigingen met een plaatsingslijst een gebrek aan fysieke ruimte in de school of klas hebben om de leerling te kunnen plaatsen. Verder kampt bijna een derde van de vestigingen met een plaatsingslijst met onvoldoende onderwijspersoneel om kinderen een plek aan te kunnen bieden. 20% van de vestigingen geeft aan dat er een andere redenen is voor het bestaan van de plaatsingslijst dan genoemde redenen als antwoordopties. In de toelichting wordt met name aangegeven dat de klassen vol zitten. Onduidelijk is wat de reden hiervan is. Is de klas 'vol' omdat er onvoldoende fysieke ruimte is voor extra leerlingen? Is de klas 'vol' omdat het niet wenselijk is om bestaande groepen leerlingen toe te voegen, maar is het starten van een nieuwe klas niet mogelijk met de bestaande formatie of vanuit huidige middelen? Of zijn er andere redenen? Enkele vestigingen noemen daarnaast dat er leerlingen zijn die vanwege hun leeftijd nog niet in aanmerking komen voor een plek. Wanneer zij jarig zijn geweest, is dat wel het geval.

⁷ Drie vestigingen hebben een aantal leerlingen opgegeven dat niet overeenkomt met het totaal aantal leerlingen dat ze eerder hadden opgegeven. De antwoorden van deze vestigingen zijn niet meegenomen in de analyse van deze vraag.

Figuur 11: Percentage vestigingen dat een bepaalde reden noemt voor het bestaan van de plaatsingslijst noemt (N=101)

Andere redenen voor het bestaan van de plaatsingslijst zijn ook genoemd. Deze vestigingen geven niet allemaal een specifieke reden, maar geven aan dat het maximaal aantal kinderen op de vestiging bereikt is en ze dus moeten wachten op uitstroom van leerlingen, zodat ze nieuwe leerlingen toe kunnen laten.

Inzoomen op de onderwijssoorten

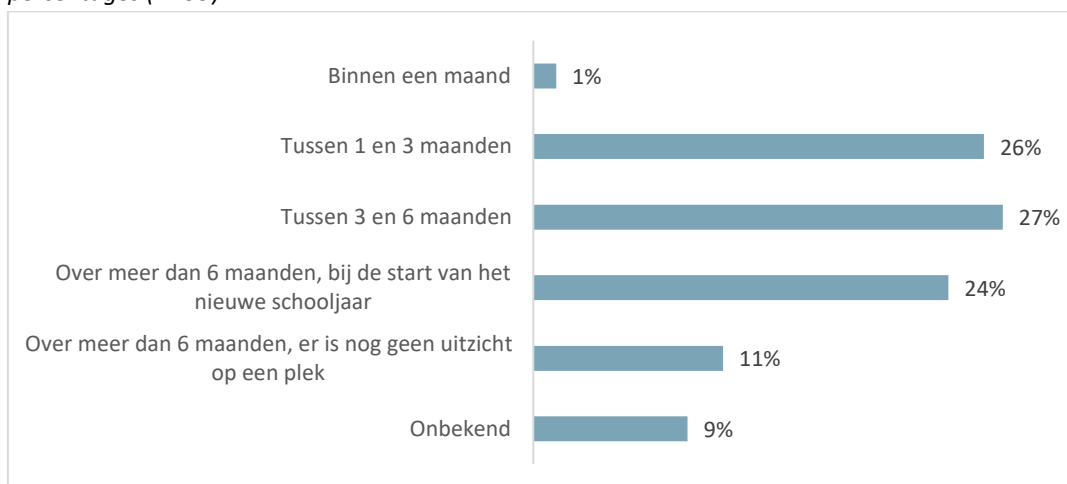
We hebben gekeken naar in hoeverre de genoemde redenen voor het bestaan van de plaatsingslijst verschillen per onderwijssoort, zie Bijlage 2 tabel B5. We zien dat genoemde redenen voor het bestaan van de plaatsingslijst grotendeels overeenkomt voor de onderwijssoorten. Wel valt op dat vestigingen in het vso procentueel gezien nog vaker het gebrek aan fysieke ruimte en onvoldoende onderwijspersoneel (capaciteit) noemen dan in het (v)so en so. Daarbij merken we op dat het aantal vestigingen met een plaatsingslijst in het vso laag is ($N=8$) dus antwoorden van enkele vestigingen in vergelijking zwaarder meewegen.

3.2.7 Verwachte termijn voor plaatsing

We stelden vestigingen met een plaatsingslijst de vraag wanneer zij verwachtten dat de leerlingen op de plaatsingslijst geplaatst kunnen worden, oftewel onderwijs kunnen volgen op hun vestiging. De resultaten hiervan zijn weergegeven in figuur 12.

Iets meer dan de helft van de leerlingen zal binnen zes maanden geplaatst kunnen worden op de vestiging. Voor ongeveer een vijfde van de leerlingen geldt dat er ook na zes maanden geen uitzicht is op een plek op de vestiging of dat de plaatsingstermijn onbekend is.

Figuur 12: Verwachte termijn voor plaatsing van leerlingen op plaatsingslijst, weergegeven in percentages (N=99)⁸

Inzoomen op de onderwijssoorten

Wanneer we kijken naar de uitsplitsing op onderwijssoort (zie figuur B6 in Bijlage 2), zien we dat in het vso een aanzienlijk groter deel van de leerlingen (71%) pas na zes maanden geplaatst kan worden in vergelijking met het overkoepelende beeld (35%) en met de andere onderwijssoorten. Daarbij moet worden opgemerkt dat het aantal vestigingen met een plaatsingslijst laag is, dus het probleem van plaatsing zich lijkt te concentreren op een klein aantal scholen.

⁸ Twee vestigingen hebben een aantal leerlingen opgegeven dat niet overeenkomt met het totaal aantal leerlingen op de plaatsingslijst, zoals ze op een eerdere vraag hadden geantwoord. Deze vestigingen zijn daarom niet meegenomen in de analyse van deze vraag.

3.3 Onderzoekslijst

Naast de plaatsingslijst wil het ministerie van OCW graag zicht op de onderzoekslijst. In het kader hierover geven we de definitie van de onderzoekslijst.

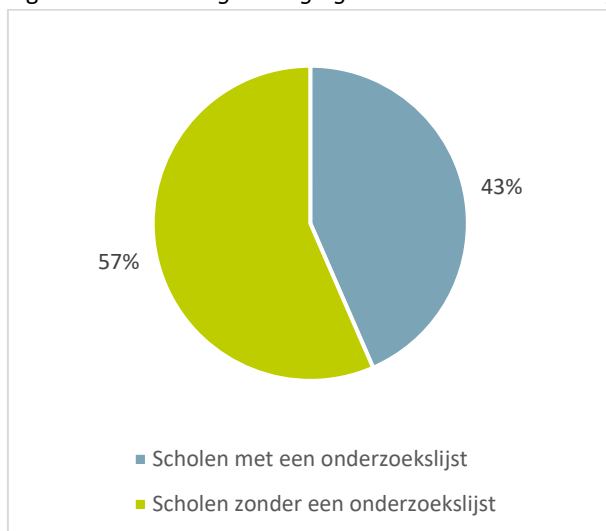
Definitie onderzoekslijst

Op een onderzoekslijst staan leerlingen die schriftelijk zijn aangemeld bij de vestiging. Aan deze leerlingen is (nog) geen toelaatbaarheidsverklaring afgegeven/is (nog) geen toegang toegezegd, maar is de toelaatbaarheidsprocedure al wel in gang gezet.

3.3.1 Aantal vestigingen met een onderzoekslijst

Van de 352 vestigingen die hebben gereageerd op de vragenlijst, geven 153 vestigingen (43%) aan dat zij in april/mei 2024 een onderzoekslijst hebben, zie figuur 13. De overige 199 vestigingen (57%) hebben geen onderzoekslijst.

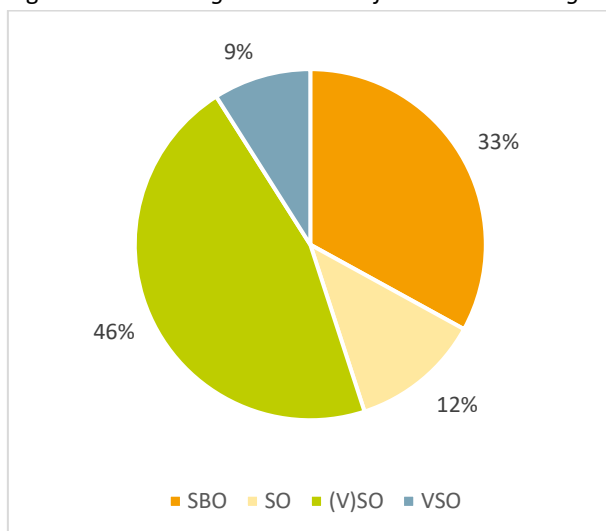
Figuur 13: Percentage vestigingen met een onderzoekslijst (N=352)

Inzoomen op de onderwijssoorten

Als we inzoomen op de groep vestigingen met een onderzoekslijst, zien we dat het grootste deel (46%) van de go-vestigingen met een onderzoekslijst een vestiging voor (v)so is. De groep vestigingen voor sbo is daarna het grootst: van de go-vestigingen met een onderzoekslijst is 33% een sbo vestiging. Het kleinst is de groep vestigingen voor het vso (9%). Zie figuur 14.

Figuur 14: Verdeling naar onderwijssoort binnen de groep vestigingen met een onderzoeklijst (N=153)

Net als bij de plaatsingslijst geldt hier dat het gezien het totaal aantal vestigingen voor (v)so (412) in vergelijking met het totaal aantal vestigingen voor de andere onderwijssoorten (sbo 270, so 110 en vso 83) niet geheel verassend is dat het percentage (v)so-vestigingen binnen de groep vestigingen met een onderzoeklijst het hoogst is. We kijken daarom ook binnen elke onderwijssoort naar het percentage vestigingen met een onderzoeklijst.

In tabel 3 is het percentage vestigingen met een onderzoeklijst per onderwijssoort weergegeven. In de tabel is te zien dat bijna de helft van de vestigingen binnen het sbo (48%) een onderzoeklijst heeft. Daarna volgt het (v)so, waar 44% van de vestigingen een onderzoeklijst heeft. Binnen (v)so valt op dat cluster 3 vestigingen vaker een onderzoeklijst hebben dan cluster 2 en 4 vestigingen.

Tabel 3: Percentage vestigingen van responsgroep met een onderzoeklijst

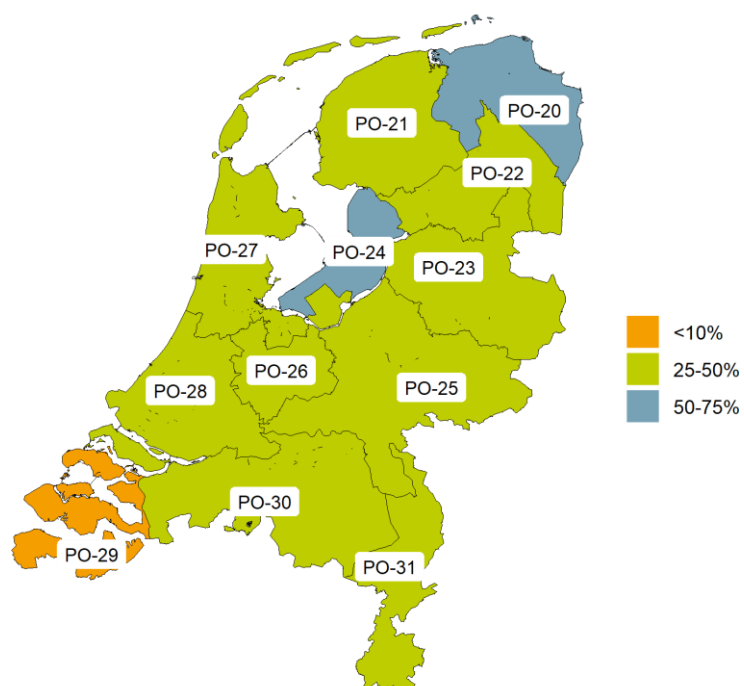
	Responsgroep	Percentage vestigingen van responsgroep met een onderzoeklijst
SBO	104	48%
SO	52	35%
Cluster 2	23	35%
Cluster 3	4	25%
Cluster 4	25	36%
VSO	35	40%
Cluster 2	6	33%
Cluster 3	5	60%
Cluster 4	24	38%
(V)SO	161	44%
Cluster 1	1	0%
Cluster 2	12	25%
Cluster 3	75	53%
Cluster 3/4	2	50%
Cluster 4	71	38%

Inzoomen op de regio's

Daarnaast hebben we gekeken naar het percentage vestigingen met een onderzoekslijst op regioniveau. Voor de regionale indeling hebben we gekeken naar de regio's passend onderwijs PO en VO.

In figuur 15 zijn de regio's Passend Onderwijs PO weergegeven met de range waarbinnen het percentage vestigingen met een onderzoekslijst valt. In figuur 16 is de range voor elke regio Passend Onderwijs VO zichtbaar.

Figuur 15: *Percentage vestigingen met een onderzoekslijst per regio Passend Onderwijs PO*

Figuur 16: Percentage vestigingen met een onderzoekslijst per regio Passend Onderwijs VO

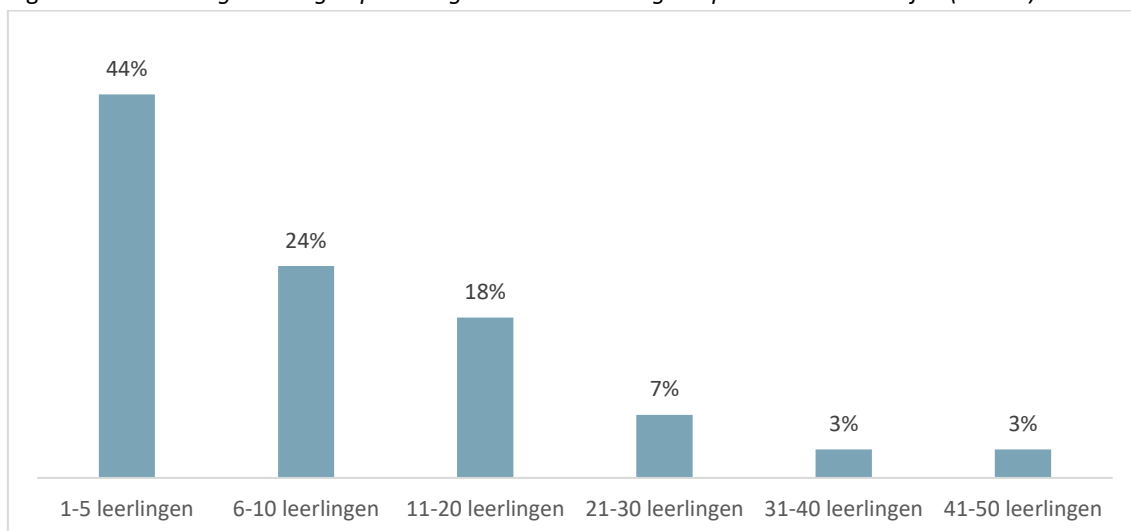

In voorgaande figuren is te zien dat regio 20 en 24 zowel in de PO-indeling als de VO-indeling procentueel gezien de meeste vestigingen met een onderzoekslijst hebben. Regio 29 heeft procentueel gezien de minste vestigingen met een onderzoekslijst: in regio PO minder dan 10% en in regio VO tussen de 10 en 25%. Voor de overige regio's geldt dat het percentage vestigingen met een plaatsingslijst schommelt tussen de 25 en 50% en meer specifiek (zie tabellen B1 en B2 in Bijlage 2) tussen de 31 en 50%.

3.3.2 Aantal leerlingen op een onderzoekslijst

In de vragenlijst is aan de vestigingen gevraagd hoeveel leerlingen momenteel op de onderzoekslijst staan. In figuur 17 is weergegeven hoeveel procent van de vestigingen met een plaatsingslijst 1-5 leerlingen, 6-10 leerlingen, 11-20 leerlingen, 21-30 leerlingen etc. op de onderzoekslijst heeft staan. De gegeven antwoorden lopen uiteen van 1 leerling tot aan 50 leerlingen per vestiging. De meeste vestigingen geven aan dat er tussen de 1 en 5 leerlingen op de lijst staan. En het gemiddelde aantal leerlingen dat op een onderzoekslijst staat – van de 153 vestigingen met een onderzoekslijst – is 11.

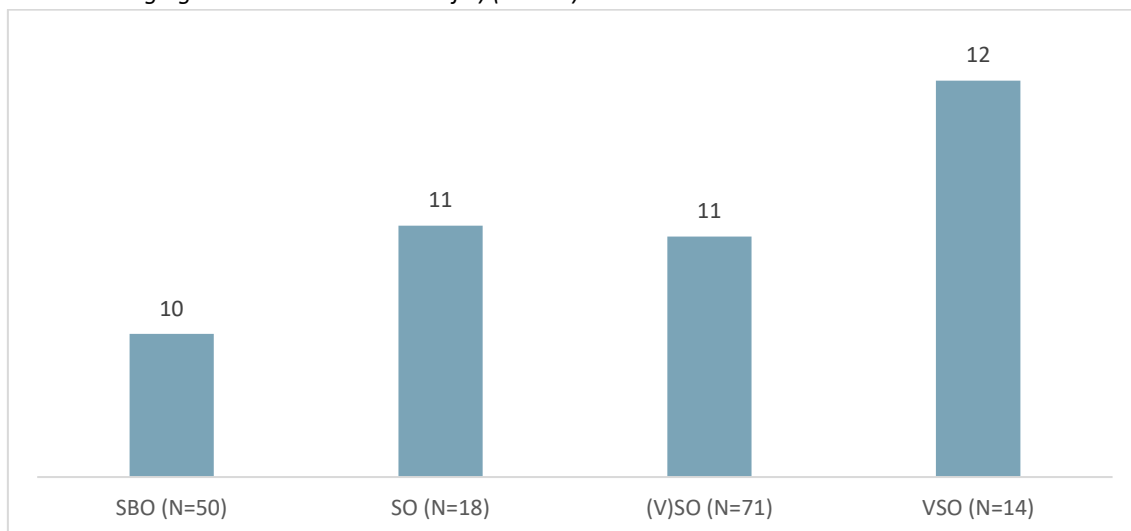
Figuur 17: Percentage vestingen per categorie aantal leerlingen op een onderzoekslijst (N=153)

Inzoomen op de onderwijssoorten

We hebben ook gekeken naar het gemiddelde aantal leerlingen op een onderzoekslijst (voor de vestigingen met een onderzoekslijst) per onderwijssoort. In figuur 18 is het gemiddeld aantal leerlingen op de onderzoekslijst per onderwijssoort weergegeven. In het figuur is te zien dat het gemiddelde aantal leerlingen dat op een plaatsingslijst staat voor het vso (met 12) het hoogst ligt. Gemiddelde aantallen voor de onderwijssoorten liggen met een spreiding van 10 tot 12 overigens wel erg dichtbij elkaar.

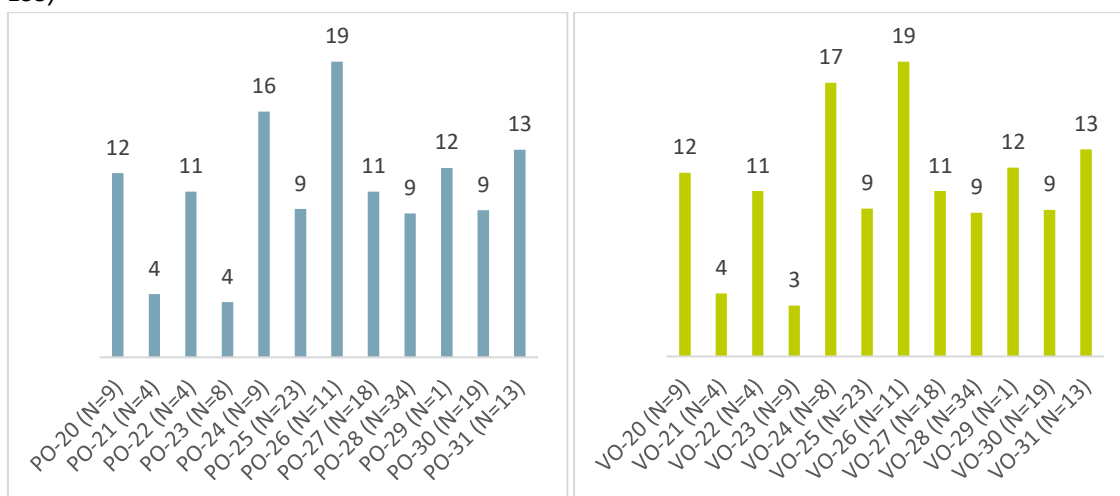
Figuur 18: Gemiddeld aantal leerlingen op de onderzoekslijst weergegeven per onderwijssoort (en alleen voor de vestigingen met een onderzoekslijst) (N=153)

Inzoomen op de regio's

Wanneer we kijken naar het gemiddelde aantal leerlingen op een onderzoekslijst (van de vestigingen met een onderzoekslijst) per regio passend onderwijs (figuur 19), zien we dat zowel in de PO- als de VO-indeling de regio's 24 en 26 gemiddeld de meeste leerlingen op een onderzoekslijst hebben staan. Het aantal ligt in deze regio's ruim boven het overall gemiddelde aantal van 11 leerlingen. De regio's 21 en 23 vallen om de tegenovergestelde reden op. In deze regio's ligt het gemiddelde aantal leerlingen op een onderzoekslijst lager; er staan gemiddeld 4 leerlingen op een onderzoekslijst.

Figuur 19: Gemiddeld aantal leerlingen op een onderzoekslijst weergegeven per regio Passend Onderwijs PO (links) en Passend Onderwijs VO (rechts) (en alleen voor de vestigingen met een onderzoekslijst) (N=153)

3.4 Interesselijst

Het laatste type wachtlijst in het gespecialiseerd onderwijs dat we in dit monitoronderzoek onderscheiden, is de interesselijst. In onderstaand kader geven we de definitie van de interesselijst.

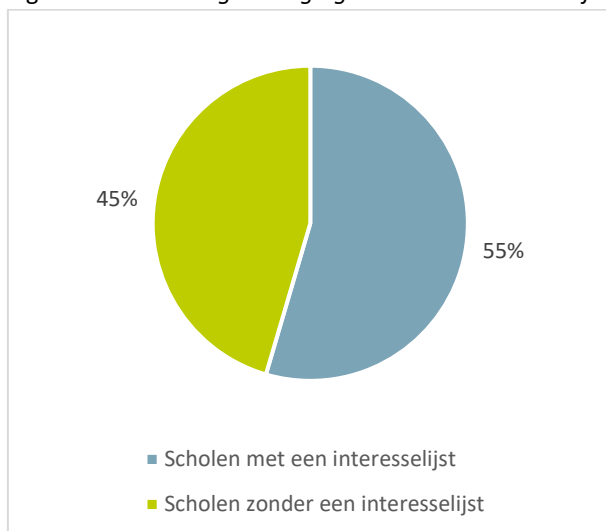
Definitie interesselijst

Op een interesselijst staan leerlingen van wie hun ouders interesse hebben getoond in een onderwijsplek voor hun kind op een vestiging in het gespecialiseerd onderwijs, maar die nog niet schriftelijk zijn aangemeld, of leerlingen waarbij (nog) geen toelatingsprocedure in gang is gezet.

3.4.1 Aantal vestigingen met een interesselijst

Van de 352 vestigingen die hebben gereageerd op de vragenlijst, geven 192 vestigingen (55%) aan dat zij in april/mei 2024 een interesselijst hebben, zie figuur 20. De overige 160 vestigingen (45%) hebben geen interesselijst.

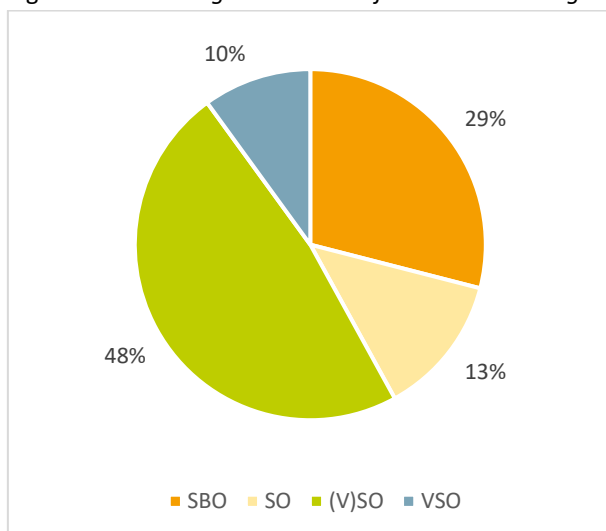
Figuur 20: Percentage vestigingen met een interesselijst (N=352)

Inzoomen op de onderwijssoorten

Als we inzoomen op de groep vestigingen met een interesselijst, zien we dat het grootste deel (48%) van de go-vestigingen met een interesselijst een vestiging voor (v)so is. De groep vestigingen voor sbo is daarna het grootst: van de go-vestigingen met een interesselijst is 29% een sbo vestiging. Het kleinst is de groep vestigingen voor het vso (10%). Zie figuur 21.

Figuur 21: Verdeling naar onderwijssoort binnen de groep vestigingen met een interesselijst (N=192)

Ook bij bovenstaande figuur geldt dat het niet geheel verassend is dat het percentage (v)so-vestigingen binnen de groep vestigingen met een interesselijst het hoogst is, aangezien het totaal aantal vestigingen voor (v)so (412) in vergelijking met het totaal aantal vestigingen voor de andere onderwijssoorten het hoogst is. We kijken daarom ook binnen elke onderwijssoort naar het percentage vestigingen met een interesselijst.

In tabel 4 is het percentage vestigingen met een interesselijst per onderwijssoort weergegeven. In de tabel is te zien dat voor alle onderwijssoorten geldt dat minimaal de helft van de vestigingen een interesselijst heeft. Cluster 3 springt er daarnaast zowel binnen het so als binnen het vso uit. Hier heeft 80 tot 100% van de vestigingen een interesselijst, waarbij we de kanttekening maken dat de responsgroep klein is voor deze clusters.

Tabel 4: Percentage vestigingen van responsgroep met een interesselijst

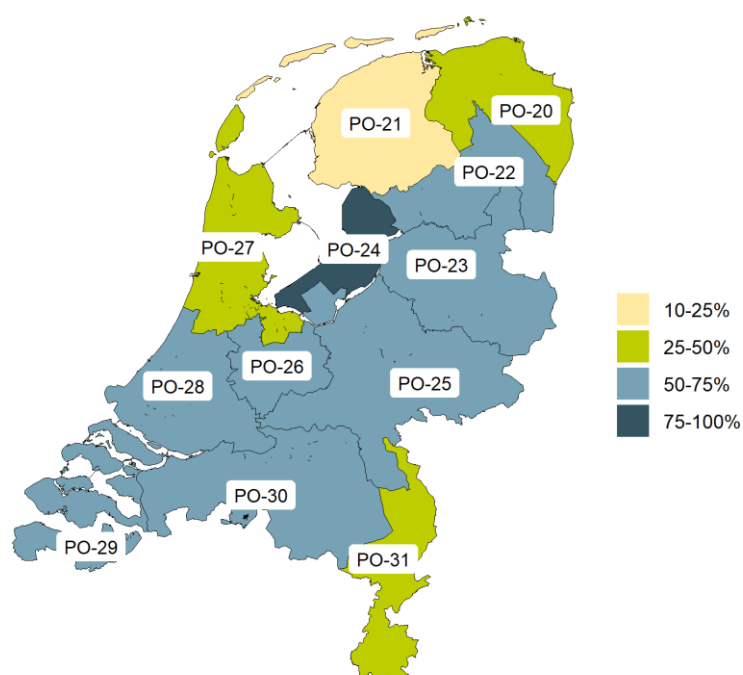
	Respons	Percentage vestigingen van responsgroep met een interesselijst
SBO	104	53%
SO	52	50%
Cluster 2	23	22%
Cluster 3	4	100%
Cluster 4	25	68%
VSO	35	54%
Cluster 2	6	17%
Cluster 3	5	80%
Cluster 4	24	58%
(V)SO	161	57%
Cluster 1	1	0%
Cluster 2	12	33%
Cluster 3	75	64%
Cluster 3/4	2	50%
Cluster 4	71	55%

Inzoomen op de regio's

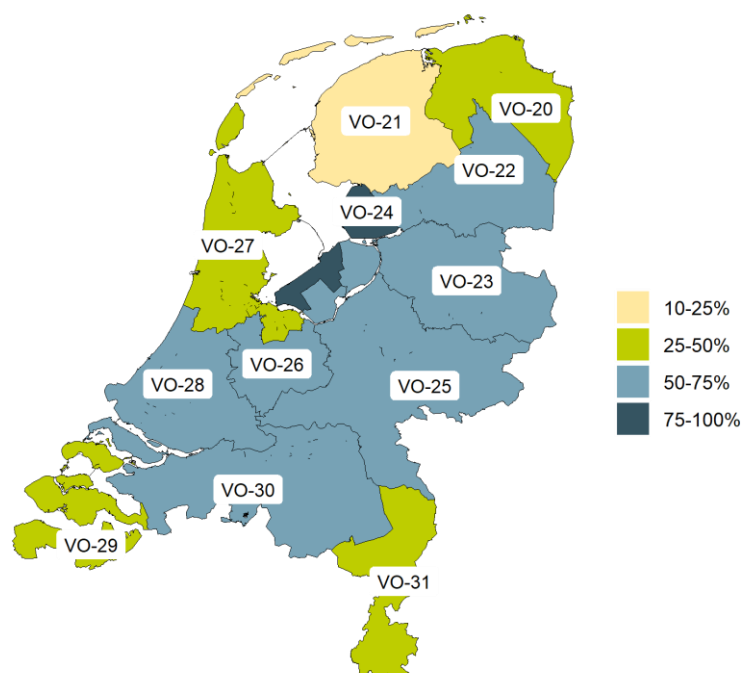
Daarnaast hebben we gekeken naar het percentage vestigingen met een interresselijst op regioniveau. Voor de regionale indeling hebben we gekeken naar de regio's passend onderwijs PO en VO.

In figuur 22 zijn de regio's Passend Onderwijs PO weergegeven met de range waarbinnen het percentage vestigingen met een onderzoeklijst valt. In figuur 23 is de range voor elke regio Passend Onderwijs VO zichtbaar.

Figuur 22: Percentage vestigingen met een interresselijst per regio Passend Onderwijs PO

Figuur 23: Percentage vestigingen met een interesselijst per regio Passend Onderwijs VO

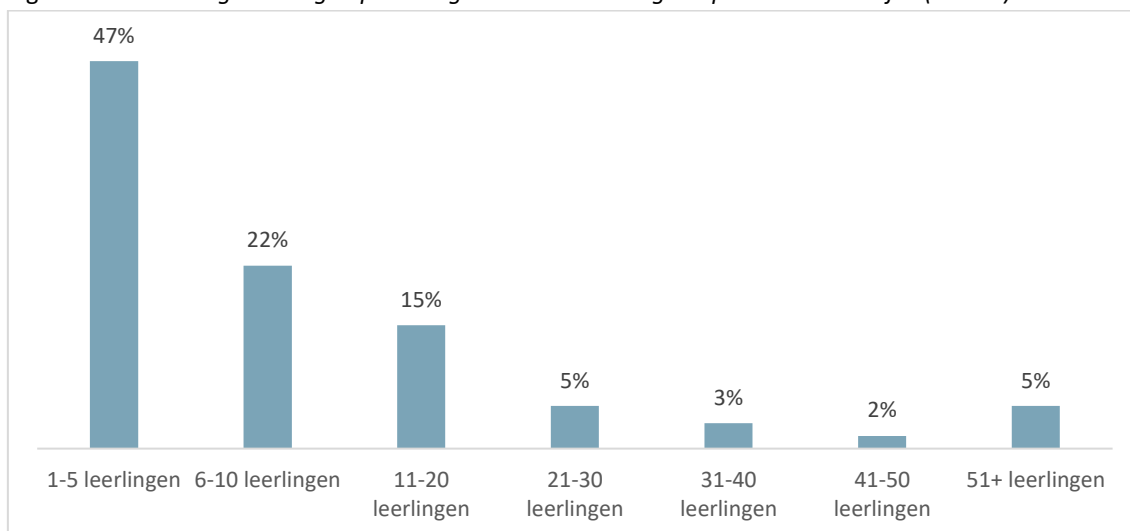

In bovenstaande figuren is te zien dat voor de helft van de regio's Passend Onderwijs geldt dat er 50% of meer vestigingen zijn met een interesselijst. Regio 24 valt op, omdat het percentage hier nog hoger ligt. Regio 21 valt ook op: daar ligt het percentage tussen de 10 en 25% en dus lager dan in de andere regio's. Voor de overige regio's geldt dat het percentage vestigingen met een plaatsingslijst schommelt tussen de 25 en 75% en meer specifiek (zie tabellen B1 en B2 in Bijlage 2) tussen de 34 en 67%.

3.4.2 Aantal leerlingen op een interesselijst

In de vragenlijst is aan de vestigingen gevraagd hoeveel leerlingen momenteel op de interesselijst staan. In figuur 24 is weergegeven hoeveel procent van de vestigingen met een interesselijst 1-5 leerlingen, 6-10 leerlingen, 11-20 leerlingen, 21-30 leerlingen etc. op de onderzoekslijst heeft staan. De gegeven antwoorden lopen sterk uiteen, van 1 leerling tot aan 100 leerlingen per lijst. De meeste vestigingen geven aan tussen 1 en 5 leerlingen momenteel op de interesselijst te hebben staan. Het gemiddeld aantal leerlingen op een interesselijst – van de 192 vestigingen met een interesselijst – is 12.

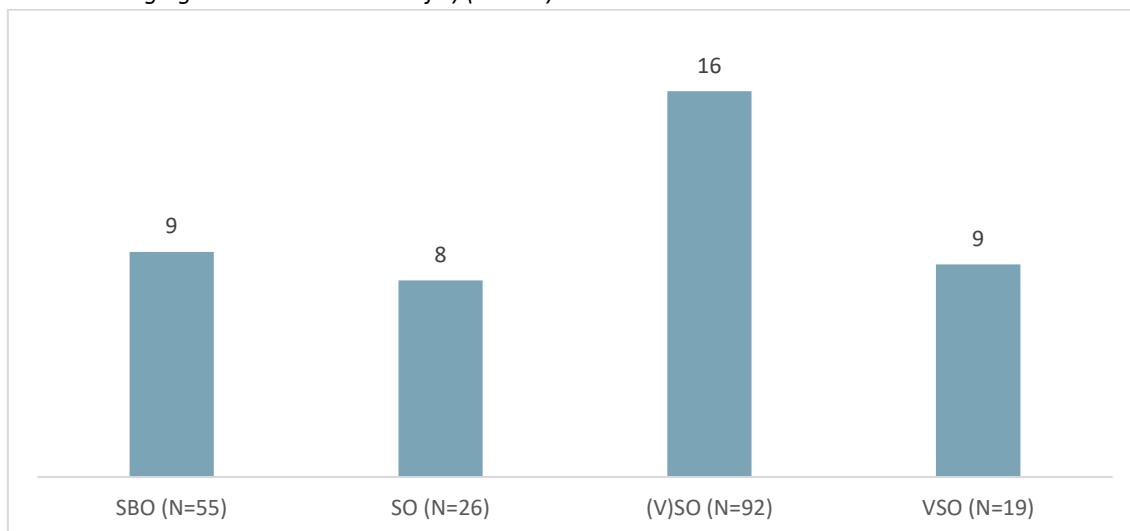
Figuur 24: Percentage vestingen per categorie aantal leerlingen op een interesselijst (N=192)

Inzoomen op de onderwijssoorten

We hebben ook gekeken naar het gemiddelde aantal leerlingen op een interesselijst (voor de vestigingen met een interesselijst) per onderwijssoort. In figuur 25 is het gemiddeld aantal leerlingen op de interesselijst per onderwijssoort weergegeven. In het figuur is te zien dat het gemiddelde aantal leerlingen dat op een interesselijst staat voor het (v)so het hoogst is (met 16) het hoogst ligt. Voor de andere onderwijssoorten is het aantal vergelijkbaar met elkaar.

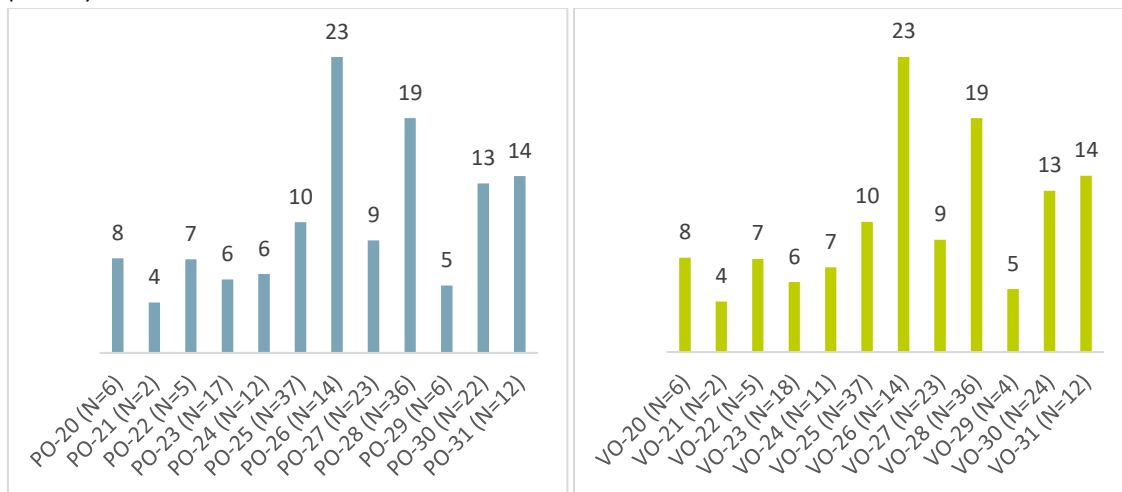
Figuur 25: Gemiddeld aantal leerlingen op de interesselijst weergegeven per onderwijssoort (en alleen voor de vestigingen met een interesselijst) (N=192)

Inzoomen op de regio's

Wanneer we kijken naar het gemiddelde aantal leerlingen op een interesselijst (van de vestigingen met een interesselijst) per regio passend onderwijs (figuur 26), zien we dat zowel in de PO- als de VO-verdeling de regio's 26 en 28 opvallen omdat het gemiddelde aantal hier flink hoger is dan het overall gemiddelde aantal leerlingen op een interesselijst. In de overige regio's zien we dat ze of tegen het gemiddelde zitten, of lager dan het gemiddelde zitten.

Figuur 26: Gemiddeld aantal leerlingen op een interesselijst weergegeven per regio Passend Onderwijs PO (links) en Passend Onderwijs VO (rechts) (en alleen voor de vestigingen met een interesselijst) (N=192)

3.5 Trends

Een van de onderzoeksvragen (D) die in dit meerjarig monitoronderzoek centraal staat, is hoe de wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs zich in de periode van 2024 tot en met 2027 ontwikkelen. Op deze vraag zullen we de komende jaren antwoord geven door tweemaal per jaar te peilen in hoeverre er plaatsingslijsten, onderzoekslijsten en interesselijsten zijn in het go en door de onderzoeksuitkomsten te vergelijken met de uitkomsten uit voorgaande peilingen.

Het vergelijken van de uitkomsten uit deze peiling met de uitkomsten uit de flitspeiling die in het najaar van 2023 plaatsvond, is niet 1-op-1 mogelijk. Dat komt omdat de definities van de typen wachtlijsten zijn aangescherpt. Hoewel zowel in de flitspeiling als in deze peiling is gevraagd naar de plaatsingslijst en interesselijst zijn de definities niet geheel gelijk. Dit maakt dat gegeven antwoorden op vragen over deze lijsten verschillend geïnterpreteerd moeten worden. Daarnaast is in deze peiling een derde type wachtlijst onderscheiden, namelijk de onderzoekslijst. Hierover zijn geen eerdere gegevens bekend.

Dat gezegd hebbende, schetsen we hier de belangrijkste uitkomsten uit eerdere flitspeiling.

- 29% van de 375 vestigingen die in oktober 2023 de vragenlijst invulden, gaf aan een wachtlijst te hebben;
- gemiddeld stonden er 19 leerlingen per vestiging op de wachtlijst;
- de leerlingen op de wachtlijst verbleven voornamelijk op de school van herkomst, 6% van de leerlingen zat thuis zonder onderwijsaanbod;
- de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen op de wachtlijst hadden met name te maken met zware gedragsproblematiek, (zeer) moeilijk leren, lichte gedragsproblematiek en taalontwikkelingsstoornis;
- de voornaamste redenen voor het bestaan van de wachtlijsten waren het gebrek aan fysieke ruimte en onvoldoende inzetbaar personeel;
- de verwachting was dat er voor de meeste leerlingen op de wachtlijst pas na 6 maanden of na onbekende termijn plek zou zijn op de vestiging.

Vanwege de aanscherping van de definities van de typen wachtlijsten in het go zijn we voorzichtig bij het vergelijken van de uitkomsten uit de peiling van oktober 2023 en deze peiling in het voorjaar van 2024. We richten ons daarom alleen op de gegevens over de huidige verblijfplek van leerlingen op de wachtlijst, de ondersteuningsbehoeften, redenen voor het bestaan van de wachtlijst en de verwachte duur voor plaatsing van leerlingen. Over het algemeen is het beeld uit het najaar van het schooljaar 2023-2024 vergelijkbaar met het beeld in het voorjaar van dit schooljaar. De verwachte termijn voor plaatsing van leerlingen die op de wachtlijst staan, lijkt echter wat korter geworden.

De manier waarop de wachtlijsten in het go zich de komende jaren zich ontwikkelen, zal aan de hand van de volgende peilingen in kaart worden gebracht. We maken daarbij consequent gebruik van dezelfde definities voor de 3 typen wachtlijsten die we onderscheiden zodat trendanalyses kunnen worden uitgevoerd en trends duidelijk zichtbaar kunnen worden gemaakt.

Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording

In de bijlage bespreken we achtereenvolgens;

- De populatie en respons
- De representativiteit
- De typen wachtlijsten waarop de focus lag.

Populatie en respons

De vestigingen in het gespecialiseerd onderwijs vormen de populatie in dit monitoronderzoek. Om een beeld te vormen van de wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs hebben we een vragenlijst uitgezet onder de vestigingen in het gespecialiseerd onderwijs. Uit eerder onderzoek weten we dat het beeld dat schoolbesturen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs over het algemeen wordt gebaseerd op basis van informatie die vestigingen aan hen verschaffen. Dat beeld is dus uit tweede hand. Bovendien zijn er landelijk geen afspraken over het moment waarop vestigingen de besturen en/of samenwerkingsverbanden informeren over de eventuele wachtlijsten.

Op basis van de openbare gegevens van DUO over de vestigingen in het gespecialiseerd onderwijs hebben we een overzicht gemaakt van de vestigingen, de gemeente waarin zij staan, de onderwijssoort en het cluster. Aan het overzicht hebben we ook de regio's Passend Onderwijs PO en regio's Passend Onderwijs VO waarbinnen zij vallen opgenomen. We zijn daarbij uitgegaan van de indeling zoals die door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt gehanteerd⁹. Op basis van gemeentenamen hebben we een koppeling van regio's aan de onderwijsvestigingen gemaakt. Voor de regio's Passend Onderwijs geldt dat we regio's hebben samengevoegd op basis van de eerste twee cijfers van elke regiocode. Gezien het grote aantal regio's, waardoor het aantal vestigingen dat hierbinnen valt relatief laag is, zijn gegevens snel herleidbaar bij een uitsplitsing op regioniveau. Dit is niet wenselijk, dus vandaar dat regio's zijn samengenomen. Een aantal gemeenten (en daarmee vestigingen) valt binnen verschillende regio's Passend Onderwijs. Deze vestigingen zijn slechts binnen 1 regio meegenomen.¹⁰

In het overzicht hebben we ook de contactgegevens van de vestigingen opgenomen die in het openbare DUO-bestand stonden. Van een deel van de vestigingen ontbrak de contactgegevens. Deze hebben we waar mogelijk toegevoegd door e-mailadressen van de directie of de algemene e-mailadressen die via de website van de vestiging te vinden waren. Het doel hiervan was om voldoende respons te behalen.

Vervolgens is een vooraankondiging van de vragenlijst uitgegaan. We hebben een e-mailbericht verstuurd aan de vestigingen in het overzicht. Met het oog op het behalen van een goede respons, is de vestigingen in het bericht de mogelijkheid geboden om de contactgegevens van een andere professional van de vestiging door te geven waarnaar de vragenlijst kon worden verstuurd. Voor de vestigingen waarop we een *bounce* kregen bij het versturen van de vooraankondiging, hebben we deze waar mogelijk vervangen door de juiste contactgegevens die te vinden waren op de website van de desbetreffende vestigingen. Verder heeft het ministerie van OCW en de sectorraad GO het

⁹ [Regio-indelingen - RegioAtlas brengt regionale samenwerking in kaart](#)

¹⁰ In het PO gaat het om de gemeenten Vijfheerenlanden (regio PO-26-05 en PO-28-16 → meegenomen in PO-26) en Altena (regio PO-28-16 en PO-30-10 → meegenomen in PO-28). In het VO gaat het eveneens om de gemeenten Vijfheerenlanden (regio VO-26-05 en VO-28-14 → meegenomen in VO-26) en Altena (VO-28-04 en VO-30-09 → meegenomen in VO-28).

monitoronderzoek naar de wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs aangekondigd in de algemene communicatie met het onderwijsveld.

Op 11 april 2024 zijn de uitnodigingen voor het invullen van de online vragenlijst per e-mail verstuurd naar de vestigingen. Op 23 april 2024 hebben we een rappel verstuurd aan de vestigingen die de vragenlijst nog niet (volledig) hadden ingevuld. Na de meivakantie van 2024, op 14 mei, is een laatste herinnering gestuurd naar de vestigingen.

In tabel A1, A2 en A3 hebben we de respons en de responspercentages opgenomen.

Tabel A1: *Populatie, respons en responspercentages per onderwijssoort.*

	Populatie	Respons	Responspercentage
SBO	270	104	39%
SO	110	52	47%
Cluster 2	40	23	58%
Cluster 3	14	4	29%
Cluster 4	56	25	45%
VSO	83	35	42%
Cluster 2	11	6	55%
Cluster 3	8	5	63%
Cluster 4	64	24	38%
(V)SO	412	161	39%
Cluster 1	8	1	13%
Cluster 2	24	12	50%
Cluster 3	196	75	38%
Cluster 3/4	8	2	25%
Cluster 4	176	71	40%
TOTAAL	875	352	40%

Tabel A2: *Populatie, respons en responspercentages per regio Passend Onderwijs PO.*

	Populatie	Respons	Responspercentage
PO-20	35	13	37%
PO-21	35	9	26%
PO-22	25	10	40%
PO-23	62	26	42%
PO-24	26	14	54%
PO-25	131	55	42%
PO-26	49	23	47%
PO-27	135	47	35%
PO-28	191	70	37%
PO-29	26	11	42%
PO-30	99	39	39%
PO-31	61	35	57%
TOTAAL	875	352	40%

Tabel A3: Populatie, respons en responspercentages per regio Passend Onderwijs VO.

	Populatie	Respons	Responspercentage
VO-20	35	13	37%
VO-21	35	9	26%
VO-22	25	10	40%
VO-23	63	27	43%
VO-24	25	13	52%
VO-25	133	57	43%
VO-26	49	23	47%
VO-27	135	47	35%
VO-28	191	70	37%
VO-29	24	9	38%
VO-30	101	41	41%
VO-31	59	33	56%
TOTAAL	875	352	40%

Representativiteit

We hebben de responsgroep vergeleken met de populatie om te bepalen in hoeverre de responsgroep representatief is voor de populatie. Daarbij hebben we gekeken naar de spreiding van onderwijssoorten en regio's Passend Onderwijs PO en regio's Passend Onderwijs VO.

We hebben gekeken naar in hoeverre de onderwijssoorten binnen de responsgroep in dezelfde mate vertegenwoordigd zijn als binnen de populatie. Dat doen we aan de hand van percentages, zie tabel A4. Wanneer we de derde en de vijfde kolom van tabel A4 met elkaar vergelijken, zien we dat de percentages vergelijkbaar zijn (met afwijkingen van maximaal 2%). We achten de responsgroep voldoende representatief als het gaat om de spreiding van onderwijssoorten.

Tabel A4: Representativiteit als het gaat om spreiding onderwijssoorten.

	Populatie		Responsgroep	
SBO	270	31%	104	30%
SO	110	13%	52	15%
Cluster 1	0	0%	-	-
Cluster 2	40	5%	23	7%
Cluster 3	14	2%	4	1%
Cluster 3/4	0	0%	-	-
Cluster 4	56	6%	25	7%
VSO	83	10%	35	10%
Cluster 1	0	0%	-	-
Cluster 2	11	1%	6	2%
Cluster 3	8	1%	5	1%
Cluster 3/4	0	0%	-	-
Cluster 4	64	7%	24	7%
(V)SO	412	47%	161	46%
Cluster 1	8	1%	1	0%
Cluster 2	24	3%	12	3%
Cluster 3	196	22%	75	21%

Cluster 3/4	8	1%	2	1%
Cluster 4	176	20%	71	20%

We hebben de responsgroep ook vergeleken met de populatie gelet op de regio's waarbinnen zij vallen. We keken daarbij naar de volgende regio-indelingen:

- Een regionale indeling o.b.v. regio passend onderwijs PO (tabel A5)
- Een regionale indeling o.b.v. regio passend onderwijs VO (tabel A6)

Tabel A5: *Representativiteit responsgroep als het gaat om spreiding regio's Passend Onderwijs PO*

	Populatie (N=875)		Responsgroep (N=352)	
PO-20	35	4%	13	4%
PO-21	35	4%	9	3%
PO-22	25	3%	10	3%
PO-23	62	7%	26	7%
PO-24	26	3%	14	4%
PO-25	131	15%	55	16%
PO-26	49	6%	23	7%
PO-27	135	15%	47	13%
PO-28	191	22%	70	20%
PO-29	26	3%	11	3%
PO-30	99	11%	39	11%
PO-31	61	7%	35	10%

Tabel A6: *Representativiteit responsgroep als het gaat om spreiding regio's Passend Onderwijs VO*

	Populatie (N=875)		Responsgroep (N=352)	
VO-20	35	4%	13	4%
VO-21	35	4%	9	3%
VO-22	25	3%	10	3%
VO-23	63	7%	27	8%
VO-24	25	3%	13	4%
VO-25	133	15%	57	16%
VO-26	49	6%	23	7%
VO-27	135	15%	47	13%
VO-28	191	22%	70	20%
VO-29	24	3%	9	3%
VO-30	101	12%	41	12%
VO-31	59	7%	33	9%

Ook als het gaat om de spreiding van vestigingen over de regio's achten we de responsgroep voldoende vergelijkbaar met de populatie (met afwijkingen van maximaal 3%).

De typen wachtlijsten waarop de focus lag

In het gespecialiseerd onderwijs is sprake van verschillende typen wachtlijsten. Hier zijn verschillende namen voor in omloop. Om valide uitspraken te kunnen doen, is het belang van dat er heldere definities worden gehanteerd in de peilingen van het monitoronderzoek. Samen met het ministerie van OCW is voor de volgende typen met bijbehorende definities gekozen:

- Plaatsingslijst: Op een plaatsingslijst staan leerlingen aan wie een toelaatbaarheidsverklaring is afgegeven (cluster 3 en 4) of voor wie door de Commissie van Onderzoek het recht op toegang tot het gespecialiseerd onderwijs is toegezegd (cluster 1 en 2), maar voor wie nog geen plek is op de school van aanmelding.
- Onderzoekslijst: Op een onderzoekslijst staan leerlingen die schriftelijk zijn aangemeld bij de vestiging. Aan deze leerlingen is (nog) geen toelaatbaarheidsverklaring afgegeven/is (nog) geen toegang toegezegd, maar is de toelaatbaarheidsprocedure al wel in gang gezet.
- Interesselijst: Op een interesselijst staan leerlingen van wie hun ouders interesse hebben getoond in een onderwijsplek voor hun kind op een vestiging in het gespecialiseerd onderwijs, maar die nog niet schriftelijk zijn aangemeld, of leerlingen waarbij (nog) geen toelatingsprocedure in gang is gezet.

In de vragenlijst is voorafgaand aan elke vraag de definitie van het type wachtlijst opgenomen waarop de vraag betrekking had.

Bijlage 2 Overige tabellen en figuren

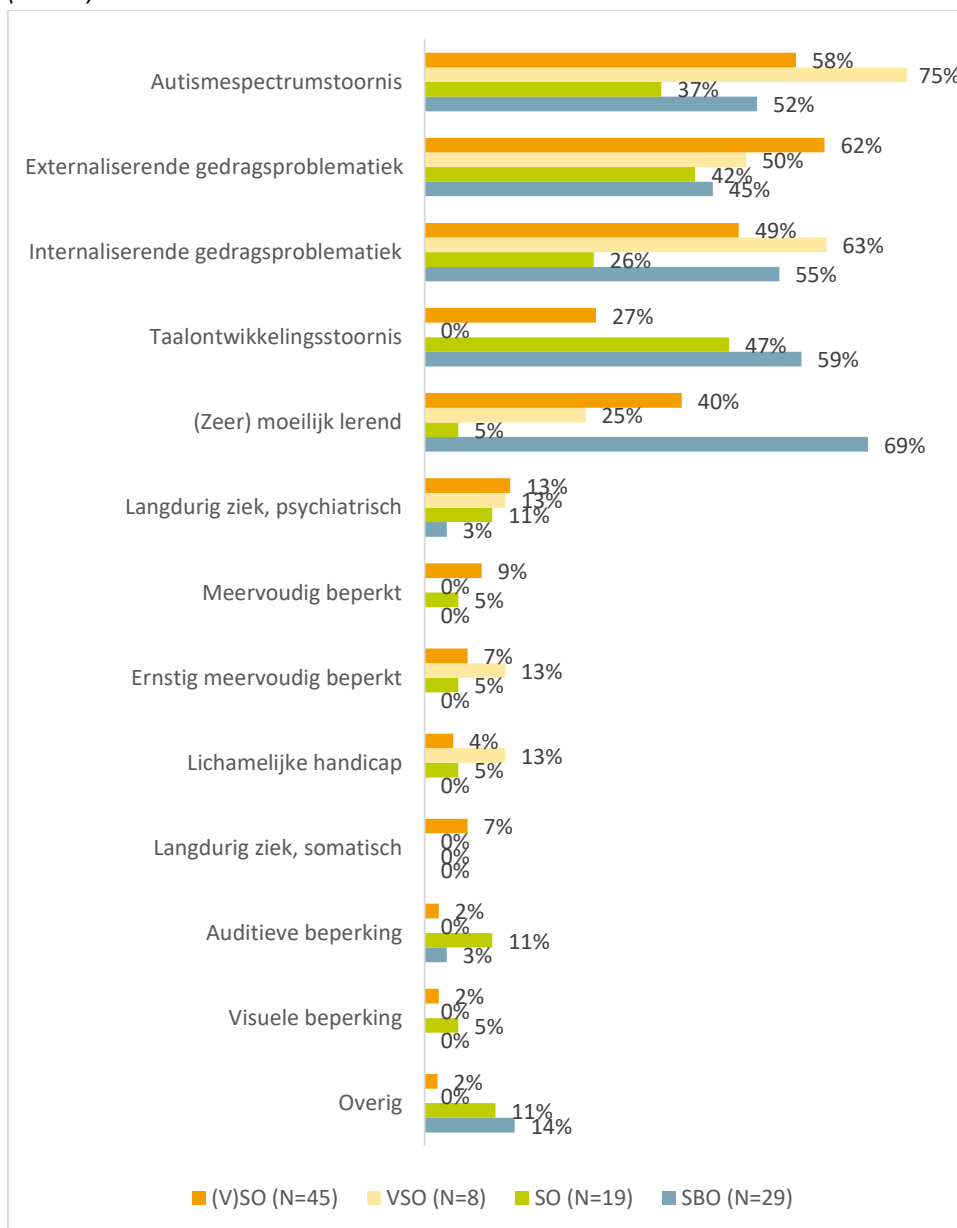
Tabel B1: Percentage vestigingen met een plaatsingslijst, onderzoekslijst en interesselijst per regio Passend Onderwijs PO

Regio	Percentage vestigingen met een plaatsingslijst	Percentage vestigingen met een onderzoekslijst	Percentage vestigingen met een interesselijst
PO-20 (N=13)	15%	69%	46%
PO-21 (N=9)	33%	44%	22%
PO-22 (N=10)	40%	40%	50%
PO-23 (N=26)	12%	31%	65%
PO-24 (N=14)	64%	64%	86%
PO-25 (N=55)	22%	42%	67%
PO-26 (N=23)	39%	48%	61%
PO-27 (N=47)	36%	38%	49%
PO-28 (N=70)	34%	49%	51%
PO-29 (N=11)	9%	9%	55%
PO-30 (N=39)	26%	49%	56%
PO-31 (N=35)	20%	37%	34%

Tabel B2: Percentage vestigingen met een plaatsingslijst, onderzoekslijst en interesselijst per regio Passend Onderwijs VO

Regio	Percentage vestigingen met een plaatsingslijst	Percentage vestigingen met een onderzoekslijst	Percentage vestigingen met een interesselijst
VO-20 (N=13)	15%	69%	46%
VO-21 (N=9)	33%	44%	22%
VO-22 (N=10)	40%	40%	50%
VO-23 (N=27)	15%	33%	67%
VO-24 (N=13)	62%	62%	85%
VO-25 (N=57)	23%	40%	65%
VO-26 (N=23)	39%	48%	61%
VO-27 (N=47)	36%	38%	49%
VO-28 (N=70)	34%	49%	51%
VO-29 (N=9)	11%	11%	44%
VO-30 (N=41)	24%	46%	59%
VO-31 (N=33)	18%	39%	36%

Figuur B3: Het percentage vestigingen met een plaatsingslijst dat aangeeft dat een of meerdere leerling(en) een bepaalde ondersteuningsbehoefte heeft/hebben, weergegeven per onderwijssoort (N=101)

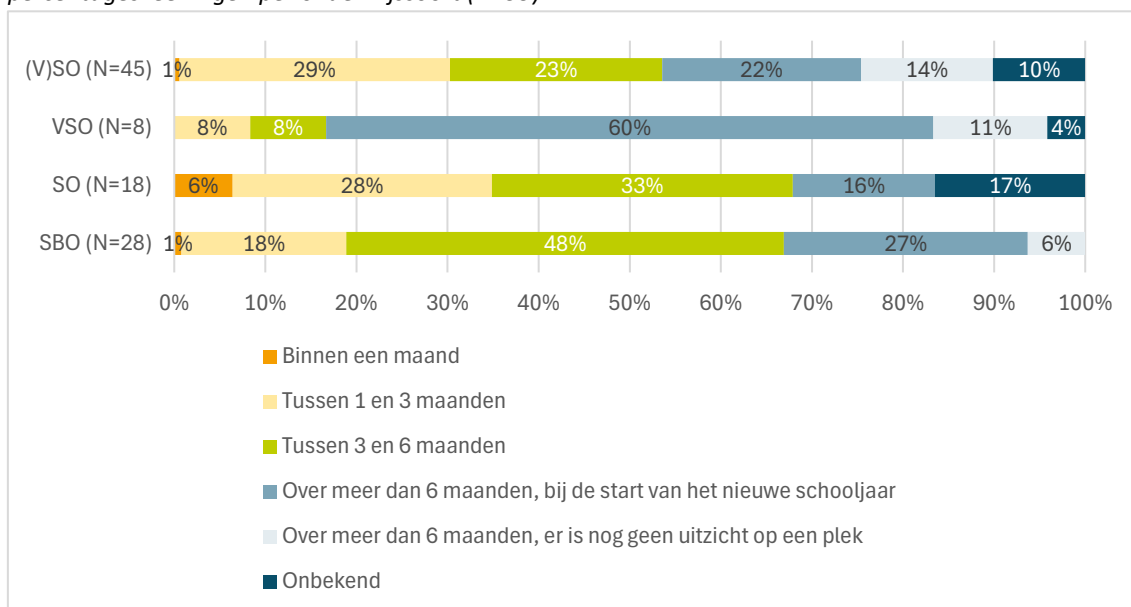
Tabel B4: Huidig verblijf van de leerlingen op de plaatsingslijst, weergegeven in percentages per onderwijssoort (N vestigingen=98)

	(V)SO (N=43)	SBO (N=29)	SO (N=19)	VSO (N=7)
School van herkomst regulier of ander (v)so	71%	69%	60%	83%
Dagbesteding	11%	10%	4%	-
Medisch kinderdagverblijf	2%	10%	5%	-
Residentiële instelling	-	-	-	-
Thuis met onderwijsaanbod	3%	3%	3%	-
Thuis zonder onderwijsaanbod	7%	1%	4%	3%
Tussenvoorziening	2%	4%	11%	14%
Leerling is nog niet leerplichtig	2%	3%	13%	-
Overig	2%	1%	1%	-

Tabel B5: Redenen bestaan plaatsingslijst, gesplitst per onderwijssoort

	(V)SO (N=45)	SBO (N=29)	SO (N=19)	VSO (N=8)
Gebrek aan fysieke ruimte in de school/klas	64%	72%	63%	88%
Onvoldoende onderwijspersoneel beschikbaar (capaciteit)	36%	24%	21%	50%
Leerling maakt eerst een lopend traject elders af	13%	17%	16%	25%
Ontoereikende bekostiging voor benodigd onderwijsaanbod	9%	7%	16%	25%
Onvoldoende expertise om tegemoet te komen aan de ondersteuningsbehoefte(n)	9%	3%	0%	13%
Ontoereikende bekostiging voor benodigd zorgaanbod	2%	0%	5%	13%
Onvoldoende zorgpersoneel beschikbaar (capaciteit)	2%	0%	0%	13%
Overig	22%	17%	21%	13%

Figuur B6: Verwachte termijn voor plaatsing van leerlingen op plaatsingslijst, weergegeven in percentages leerlingen per onderwijssoort (N=99)

Monitoronderzoek Wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs: Peiling voorjaar 2024

Oberon

Postbus 1423, 3500 BK Utrecht

t 030 230 60 90 | f 030 230 60 80

info@oberon.eu | www.oberon.eu

Utrecht, 11 juni 2024

In opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap